

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

AİLE İKLİMİ İLE MUTLULUĞUN BİREYLERİN EVLİLİK
KAYGI DÜZEYİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba Nur YAKA KOCABACAK

İstanbul

Ocak, 2024

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

AİLE İKLİMİ İLE MUTLULUĞUN BİREYLERİN EVLİLİK KAYGI
DÜZEYİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba Nur YAKA KOCABACAK

Tez Danışmanı

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet GEDİK

İstanbul

Ocak, 2024

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı ve Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet GEDİK

Üye: Prof. Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Yüksel ERDOĞDU.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Merve DALMAZ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.....

Prof. Dr. Erhan İÇENER

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “**Aile İklimi İle Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi Üzerindeki Rolü**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Tuğba Nur YAKA KOCABACAK

ÖN SÖZ

Araştırmamdaki her aşamada bana yardımcı olan değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mehmet GEDİK'e, ders dönemimizde öğrencilerinden çeşitli alanlarda bilgisini, deneyimini ve desteğini esirgemeyen kıymetli hocamız Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU' ya ve yüksek lisans eğitimim boyunca benden desteklerini esirgemeyen sevgili eşim Nuri Cihan KOCABACAK' a ve her an benim yanımda olan ve maddi manevi anlamda destekçim olan babam Abdullah YAKA ve annem Sebahat YAKA' ya teşekkürlerimi sunarım.

Tuğba Nur YAKA KOCABACAK

İstanbul- 2024

ÖZET

AİLE İKLİMİ İLE MUTLULUĞUN BİREYLERİN EVLİLİK KAYGI DÜZEYİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ

Tuğba Nur YAKA KOCABACAK

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Mehmet GEDİK

Ocak, 2024- 69+ xii Sayfa

Araştırmanın amacı; aile iklimi ve mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyi üzerindeki rolünü ortaya koymak bununla birlikte aile iklimi, mutluluk ve evlilik kaygısının bazı değişkenlere göre farklılaşma durumunu tespit etmektir. Araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir ve 269'u (%81,3) kadın, 62'si (%18,7) erkek katılımcılardan oluşturulmuştur. Toplam 331 kişi üzerinde yürütülmüştür. Bu çalışmada, Aile İklimi, Mutluluk ve Evlilik Kaygısı Ölçeği kullanılmıştır. Bununla birlikte katılımcıların demografik bilgileri için araştırmacı tarafından bilgi formu hazırlanmıştır. Çalışmada, değişkenlerden elde edilen ilişkinin ortaya konulması için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, iki değişken ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için Mann Whitney U testi, ikiden fazla grup ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için de Kruskal Wallis kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara bakıldığında aile iklimi ölçeği alt boyutu olan aile içi ilişkisellik arttıkça mutluluk puanlarında da artış gözlemlenmektedir. Aile içi ilişkiselliğin artmasıyla evlilik kaygısının azaldığı görülmektedir. Bununla birlikte bilişsel uyum arttıkça evlilik kaygısının azaldığı gözlenmektedir. Kuşaklar arası otoritenin artmasıyla mutluluk düzeyinin de artış gösterdiği gözlenmektedir. Aile iklimi alt ölçeklerinden kuşaklar arası otorite yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir. Yaş grupları arasındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış ve 21-24 yaş grubundaki katılımcıların 25-30, 31-35 yaş aralığındaki katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Son olarak “Evlilik Kaygısı Ölçeği” puanları evlilik düşüncesine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Katılımcıların “Aile İklimi, Mutluluk ve Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olma durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Sonuç olarak aile iklimi ile mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyi üzerindeki önemi ortaya konulmuş elde edilen bulgular ana hatları ile tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile, Aile İklimi, Aile İçi İlişki, Evlilik Kaygısı, Mutluluk

ABSTRACT

THE ROLE OF FAMILY CLIMATE AND HAPPINESS ON INDIVIDUALS' MARRIAGE ANXIETY LEVEL

Tuğba Nur YAKA KOCABACAK

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Mehmet GEDİK

January, 2024- 69+ xii Pages

The research aims to reveal the role of family climate and happiness on individuals' marital anxiety levels; however, it also aims to determine the differentiation status of family climate, happiness, and marital anxiety according to some variables. The research was conducted in the relational screening model, and 269 (81.3%) of the participants were women, and 62 (18.7%) were male participants. It was carried out on a total of 331 people. The Family Climate, Happiness, and Marital Anxiety Scale was used in this study. In addition, a data-sheet was prepared by the researcher for the demographic information of the participants. In the study, the Pearson product-moments correlation coefficient was used to Decipher the relationship obtained from the variables, the Whitney test was used to Decipher the significance of the difference between the averages of two variables, and the Kruskal Wallis was used to test the significance of the difference between the averages of more than two groups.

When looking at the findings obtained, as the family relatedness, which is the sub-dimension of the family climate scale, increases, happiness scores also increase. It is seen that marital anxiety decreases with the increase of family relatedness. However, it is observed that marital anxiety decreases as cognitive adjustment increases. It is observed that the level of happiness also increases with the increase of intergenerational authority. Dec. Intergenerational Decency from the family climate subscales shows significant differences according to age. Mann Whitney U test was performed to determine which groups the difference between the age groups is

between, and it is seen that the 21-24 age group participants scored higher than the participants in the 2 Dec-30 Dec-31-35 age range.

Finally, the scores of the “Marital Anxiety Scale” show significant differences according to the idea of marriage. The “Family Climate, Happiness and Marital Anxiety Scale” scores of the participants show significant differences according to the state of having a happy and peaceful family.

As a result, the importance of family climate and happiness on the level of marital anxiety of individuals has been revealed, the findings obtained have been discussed in outline, and suggestions have been presented.

Keywords: Family, Family Climate, Domestic Relationship, Happiness, Marital Anxiety,

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4.Sayıtlılar	7
1.5.Sınırlılıklar	7
1.6.Tanımlar	7
İKİNCİ BÖLÜM.....	9
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	9
2.1. Aile.....	9
2.2. Aile İklimi	10
2.2.1. Aile İkliminin Bileşenleri.....	10
2.2.1.1. Aile İçi İlişkiselik:.....	10
2.2.1.2. Kuşaklar Arası Otorite	11
2.2.1.3. Bilişsel Uyum.....	11
2.3. Evlilik.....	11
2.4. Evlilik Kaygısı	12
2.5. Mutluluk.....	12
2.6. Aile Terapisinin Gelişim Süreci ve Aileye İlişkin Kuramlar.....	13
2.6.1. Aile Sistemleri Teorisi	14
2.6.2. Stratejik Aile Terapisi	15
2.6.3. Yapısal Aile Terapisi.....	15

2.6.4. Eko-Sistem Bağlamında Aile.....	16
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	18
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	18
3.1.Araştırma Modeli	18
3.2.Katılımcılar	18
3.3. Demografik Bilgiler	18
3.4. Veri Toplama Araçları	20
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu:.....	20
3.4.2. Aile İklimi Ölçeği:	20
3.4.3. Mutluluk Ölçeği:	21
3.4.4. Evlilik Kaygısı Ölçeği:.....	21
3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	22
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	23
ARAŞTIRMA BULGULARI.....	23
4.1. Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyleri	23
4.2. Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyine İlişkin Korelasyon Değerleri	24
4.3. Cinsiyete Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi. 25	
4.4. Yaşa Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi	26
4.5. İlişki Durumuna Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi	27
4.6. Kök Ailede Boşanma Durumuna Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi.....	28
4.7. Aile Türüne Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi 30	
4.8. Evlilik Düşüncesine Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi	31
4.9. Düzeyinin Mutlu ve Huzurlu Bir Aileye Sahip Olma Durumuna Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi.....	32
4.10. Boşanma Haberlerinin Evlilikten Uzaklaştırma Durumuna Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi.....	34
BEŞİNCİ BÖLÜM	36
DEĞERLENDİRME, TARTIŞMA	36
5.1. Araştırma Grubunun Aile İkliminin Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi.....	36

5.2. Katılımcıların Mutluluk Düzeylerinin Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi.....	41
5.3. Katılımcıların Evlilik Kaygı Düzeylerinin Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi.....	44
5.4. Araştırma Grubunun Korelasyon Değerleri Açısından Değerlendirilmesi.....	46
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
KAYNAKÇA	51
EKLER.....	61
ÖZGEÇMİŞ.....	69

TABLolar LİSTESİ

Tablo. 4.1.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu.....	23
Tablo. 4.2.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyine İlişkin Korelasyon Değerleri Tablosu.....	24
Tablo. 4.3.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Cinsiyete Göre U Testi Sonuçları.....	24
Tablo. 4.4.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Yaş Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	25
Tablo. 4.5.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin İlişki Durumuna Göre U Testi Sonuçları.....	26
Tablo. 4.6.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Kök Ailede Boşanma Durumuna Göre U Testi Sonuçları.....	27
Tablo. 4.7.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Aile Türüne Göre U Testi Sonuçları.....	28
Tablo. 4.8.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Evlilik Düşüncesine Göre Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	29
Tablo. 4.9.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Mutlu ve Huzurlu Bir Aileye Sahip Olma Durumuna Göre U Testi Sonuçları.....	30
Tablo. 4.10.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Boşanma Haberlerinin Evlilikten Uzaklaştırma Durumuna Göre U Testi Sonuçları.....	31

KISALTMALAR

Akt : Aktaran

GBHEU: Görülen boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırması

SPSS : (Statistic Packets For Social Scienes) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi

Aii: Aile içi ilişkisellik

KAO: Kuşaklar arası otorite

BU: Bilişsel uyum

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Aile kavramı bazılarına göre duygusal bağların kuvvetli olduğu, sosyal, ekonomik, biyolojik anlamda tamamlayıcı niteliği bulunan bir yapı iken evlilik, kan bağı ve çocuğun ya da evlat edinilmiş çocuğun bulunduğu topluluk olarak tanımlanmıştır (Karlı, 2019, s. 2; Kılınçer, 2021, s. 264). Evlilik, toplumlar tarafından pek çok tanımlamaya sahip olsa da genel itibarıyla bir eşlerin, kanunların ve bulunduğu toplumun değerlerinde belirtilen biçimde birbirlerinin, çocuklarının yaşamlarını sürdüreceklerine dair bir anlaşma olarak tanımlanabilir (Ünal, 2024, s.11).

Buradan hareketle aile iklimi kavramına bakıldığında ekolojik ve aile sistemi perspektifleri ile değerlendirilen klasik aile kavramının ötesinde tanımlanarak zenginleştirilmiş (Turgut, 2019), daha çok aile üyeleri veya nesiller arası etkileşimi ifade eden, yaşama dair değerlerini, inançlarını bünyesinde barındıran (Balkaya, 2021) unsurları bir noktada toplamaktadır. Başka bir tanıma göre aile iklimi, aile içindeki plan, program veya organizasyonların bütünü (Kaplan, 2019) olarak tanımlanırken ailedeki bilgi ve deneyimlerin kuşaklar arası aktarımını sağlayan psikolojik atmosfer (Arslan, 2021) olarak nitelendirilir.

Aile birliğinin başlangıcı olarak nitelendirilebilen evliliğe bakıldığında yaşamın geri kalan büyük bir bölümünü kapsayan bir karar olduğu görülmektedir. Bireyler, evlenecekleri kişinin sosyal, kültürel, dini pek çok yönünü değerlendirirken mutlu ve huzurlu bir yaşam kurmayı hedeflemektedirler. Evlenme kararı iki ayrı kültürün bir araya gelmesiyle ortak beklentiler, hedefler ve yaşam tarzına sahip olmayı da gerektirdiği için beklentilerin karşılanmama ihtimali bireyde strese neden olabilir. Bu durumda evlilikten kaçınma meydana gelebilmektedir (Payat, 2021, s. 47- 49).

Yapılan çalışmalara bakıldığında aile ikliminin bireylerin mutluluk düzeyleri ile ilişkisine ve evlilik kaygısı ile ilişkisine dair yeterli veri olmadığı görülmüştür. Buradan yola çıkarak aile iklimi, mutluluk ve evlilik kaygısının araştırılması ve arasındaki ilişkinin tespit edilmesi hedeflenmektedir. Bu bölümde değişkenlerinin konularını kapsayan çalışmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımları bulunmaktadır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Felsefede insan mikrokosmos, kâinat ise makrokosmos olarak ifade edilmiştir. Bu bağlamda bireyin ve toplumun birbirinden ayrılamaz görünmez bağlardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle bireyin aile üyeleriyle olan ilişkisinin topluma yansımından söz edilebilir (Kaplan, 2019, s. 3). Aile, dünya üzerinde bütün toplumlar tarafından benimsenen bir yapıtaşını niteliğindedir. Aile, her ne kadar bütün insanlığın kabul gördüğü bir kavram olsa da tek bir tanım yapmak imkansızdır. Bir aile tanımı yapmanın önündeki en büyük engel dünya üzerindeki etnik, sosyo-kültürel farklılıklardan kaynaklanmaktadır (Canatan ve Yıldırım, 2009, s. 59-60). Bu nedenle aile kavramına ilişkin çeşitli görüşler mevcuttur.

Aile, yaşam boyu ortak hedeflerin ve sorunların olabildiği, bireylerin fiziksel veya duygusal anlamda ihtiyaç duydukları destek ve bakımı sağlayabildikleri bir topluluk olarak görülmekte, bazı kaynaklarda ise farklı sistemler ile etkileşimi olan, yaşadığı toplumun ekonomik, kültürel, sosyal koşulları ile yakından ilişkisi olan bir grup olarak nitelendirilmektedir (Fakirulloğlu, 2016, s. 2; Kaplan, 2019, s. 3).

Aile iklimi kavramı, ekolojik ve aile sistemi perspektifleri ile değerlendirilen klasik aile kavramının ötesinde tanımlanarak zenginleştirilmiş, daha çok aile üyeleri veya nesiller arası etkileşimi ifade eden, yaşama dair değer ve inançları bünyesinde barındıran unsurları bir noktada toplamaktadır (Balkaya, 2021, s. 3; Turgut, 2019, s. 36). Başka bir tanıma göre aile iklimi, aile içindeki plan, program veya organizasyonların bütünü olarak tanımlanırken ailedeki bilgi ve deneyimlerin kuşaklar arası aktarımını sağlayan psikolojik atmosfer olarak nitelendirilir (Arslan, 2021, s. 10; Kaplan, 2019, s. 6-7). Aile ikliminin psikolojik atmosferinden hareketle bireylerin mutluluk düzeylerinin de önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Buradan hareketle mutluluk kavramına değinilmesi önem arz etmektedir.

Mutluluk kavramına bakıldığında, aile kavramında olduğu gibi tek tür tanıma rastlamak oldukça güçtür. Ele alındığı konuya göre biçimlenen mutluluk kavramı, bazılarının görüşüne göre bireyin yaşamdan elde ettiği hazzı, refah düzeyini bünyesinde barındıran bir kavram iken kişilerin yaşamlarında pozitif olguların negatif olgulara oranla daha fazla karşılaşılması olarak ifade edilir (Çevik ve Kantar, 2020, s. 51, Yeter, 2019, s. 10; Yinanç.). Öte yandan sosyal yaşamla ilişkilendirilerek toplumda yaşanan olumlu duyguların bireyin yaşantısı ile ilişkisi olarak ele alınmıştır. Bir diğer

tanımda ise mutluluğun, bireyin yaşama dair bakış açısı ile ilişkili olduğu görülmüştür. Mutluluğun yalnızca bireyi etkilemediği, beraberinde topluma etki ettiği ifade edilmiştir (Murtezaoğlu, 2022, s. 58- 59; Önder, 2021, s. 16; Şakırak, 2022, s. 6- 7).

Sönmez (2022)'in çalışmasında bireylerin evlilik kaygısı nedenlerinin çeşitli yönlerden değerlendirilebileceği ifade edilmiştir. Bu nedenler; ekonomik kaygılar, toplumsal cinsiyet rolü, kök ailede yaşanan çatışmalar, cinsel yönden duyulan kaygılar, aldatılma korkusu gibi faktörler bulunmaktadır. Bu kaygılar bireylerin bulunduğu sosyal çevre ve kültürle yakından ilişkili olarak değerlendirilmiştir. Yapılan bir çalışmaya göre, bireyler başlangıçta evliliği mutluluk ve haz kaynağı olarak algılasalar da sonrasında düş kırıklığı ve beklentilerini karşılayan bir unsur olmadığını görmeleri, sosyal çevrelerinden gözlemlenmeleri veya kök ailelerinde bu çatışmalara maruz kalmaları evlilik kaygısını açığa çıkardığı ifade edilmiştir (Özgüven, 2000: akt. Çelik ve Erkilet, 2019, s. 50).

Alanyazın incelendiğinde, Turgut (2019) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada aile ikliminin cinsiyet bağlamında değerlendirilmesi sonucunda kadınların erkeklere oranla aileleri ile yakından ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Demir (2018)'in yaptığı bir çalışmanın sonucunda erkeklerin, kadınlara oranla aile işlev algısı düzeylerinin daha zayıf olduğu görülmüştür.

Daldaban (2021) tarafından yapılan çalışmaya göre aile ikliminin bireylerin eş seçimlerine etkisine ilişkin anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Balkaya (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmaya göre aile iklimi ile romantik ilişkilerdeki bağlanma türlerinin yakından ilişkili olduğu görülmüştür. Saraçlı (2021) tarafından yapılan çalışmaya göre aile iklimi ile benlik saygısı doğru orantılı bir ilişkiye sahiptir. Aile iklimi toplam puanları arttıkça benlik saygısı puanlarının da arttığı gözlenmiştir. Pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Conger, Cui, Bryant ve Elder (2000) tarafından yapılan çalışmaya göre genç yetişkinlerin kök ailedeki etkileşimleri, romantik ilişki kalitesini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Güler (2021) tarafından yapılan çalışmaya göre ilişki durumu değişkenine göre evlilik kaygısında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. İlişkisi olmayan bireylerin evlilik kaygısı puanları, ilişkisi olan bireylerin puanlarına kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Mevcut çalışmalardan görüldüğü üzere aile ikliminin pek çok açıdan bireyin yaşamına etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Genel sistem kuramına

bakıldığında her organizmanın alt ve üst sistemle ilişkili olduğu görülmektedir. Bu bağlamda birey, aile, grup ve toplum ilişkisinin birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğu görülmektedir (Acar ve Acar, 2002, s. 30).

Buradan hareketle bu araştırmanın konusu, aile iklimi ile mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyi üzerindeki rolünü çalışmak elzem hale gelmiştir. Aile iklimi bağlamında bireylerin aileleri ile olan ilişkisinin mutluluk düzeyleri ile ilişkili olup olmadığı, bunun beraberinde bireylerin aile içi ilişkileri ile mutluluklarının evlilik kararı almasındaki rolü ortaya koyulacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu tezin amacı aile iklimi ile mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyi üzerindeki rolünü çalışmaktır. Aile birliği, insanlık tarihi kadar eski bir kökene sahiptir. Aile bütünlüğünün korunması, ailevi değerlere sahip çıkılması, bunun beraberinde aile ile ilişkiler temel bir ihtiyaç olarak değerlendirilerek kök aile ile bağların kuvvetli olması, gelecekte kurulacak ailenin temelini de sağlamlaştıracağı varsayılmaktadır. Taş& Bulut (2019) tarafından yapılan çalışmaya göre aile ikliminin bireylerin yaşam doyumu ile ilişkili olduğu ortaya konulmuştur.

Taş ve Bulut (2019) tarafından yapılan çalışmaya göre aile işlevini olumsuz yönde algılayan ergenlerde intihara meyilli olma oranı daha yüksek bulunmuştur. Yaka ve Erdoğdu (2022) tarafından yapılan çalışmaya göre aile ikliminin bireylerin yaş ve eğitim seviyesi bağlamında mutlulukları ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fidanoğlu (2006) tarafından yapılan çalışmaya göre kaygı bozukluğuna sahip bireylerin aynı zamanda aile ve evlilikleriyle de sorunlar yaşadıklarını ortaya koymuştur. Buradan hareketle aile ikliminin bireylerin mutluluğunu ve evlilik ilişkisiyle de yakından ilişkili olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Yapılacak olan çalışmada aile iklimi ve mutluluğun bireylerin kaygı düzeyi üzerindeki rolü araştırılıp değerlendirilerek günümüzdeki evliliğe bakış açısı ve aile ilişkilerindeki sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmektir.

Türkiye Cumhuriyeti anayasası 41. Maddesinde belirtildiği gibi: “Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır” (Türkiye Cumhuriyeti

Anayasası, 1982: 41). İlkesine bağlı kalarak toplumdaki en kıymetli değerlerden biri olan aile kurumunun güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Aşağıda alt amaç sorularına yer verilmiştir:

- 1) Aile iklimi alt ölçekleri, mutluluk ve evlilik kaygısı ölçek puanlarının betimsel istatistik düzeyleri nedir?
- 2) Aile iklimi ölçeği puanları ile katılımcıların cinsiyet, yaş, ilişki durumu, kök ailede boşanma durumu, aile türü, evlilik düşüncesi, mutlu ve huzurlu aileye sahip olma durumu ve sosyal çevreden görülen ayrılık haberlerinin evlilik düşüncesini olumsuz etkileme durumu bağlamında anlamlı farklılıklar var mıdır?
- 3) Mutluluk ölçeği puanları ile katılımcıların cinsiyet, yaş, ilişki durumu, kök ailede boşanma durumu, aile türü, evlilik düşüncesi, mutlu ve huzurlu aileye sahip olma durumu ve sosyal çevreden görülen ayrılık haberlerinin evlilik düşüncesini olumsuz etkileme durumu bağlamında anlamlı farklılıklar var mıdır?
- 4) Evlilik kaygısı ölçeği ile katılımcıların cinsiyet, yaş, ilişki durumu, kök ailede boşanma durumu, aile türü, evlilik düşüncesi, mutlu ve huzurlu aileye sahip olma durumu ve sosyal çevreden görülen ayrılık haberlerinin evlilik düşüncesini olumsuz etkileme durumu bağlamında anlamlı farklılıklar var mıdır?
- 5) Aile iklimi alt ölçek puanları, mutluluk ölçek puanları ve evlilik kaygısı ölçek puanları arasında anlamlı korelasyon bulunmakta mıdır?

Belirlenen amaçlar doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ilişkin aile ilişkilerinin bireylerin mutlulukları ve evlilik kaygı düzeyleri arasındaki ilişki değerlendirilecektir. Saptanan sorunlara ilişkin çözümler üretilerek aile bütünlüğünü koruma, toplum refahı, politikalara yön verebilecek öneriler sunulması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

İnsanlığın devamını sağlama niteliğine sahip olan aile kurumu, sağlıklı bir topluma sahip olabilmenin de önemli unsurlarındandır. Bu bağlamda toplumun en küçük birimi olarak ifade edildiği görülmektedir. Aile, ebeveyn ve çocuk/çocuklardan oluşan bir sistem olarak ifade edilmektedir. Aile içinde birtakım yazılı- yazısız kurallar mevcuttur. Bunların bazıları aile sisteminden gelen, bazıları da kültürel etkenlerden gelen kurallardır (Yavuz, 2022, s. 2).

Bertalanffy' in sistem kuramına göre her organizma bir sistemdir ve özellikle açık sistemler arasında geçişkenlik bulunmaktadır. İnsan da canlı bir varlık olarak bulunduğu alt ve üst sistemleri etkilemektedir (Baykara Acar ve Acar, 2002, s. 30). Sistem kuramına göre aile değerlendirildiğinde ailede yaşanan sorunların yansımaları hem aile üyelerini bir diğer deyişle alt sistemleri hem de üst sistemleri, yani ilişkili olduğu diğer sistemler etkilenecektir (Çetin, 2022, s. 19). Günümüzde, bireyselliğin artışı ile aile bütünlüğünün parçalandığı, gençlerin evliliğe bakış açılarında farklı görüşlerin bulunduğu görülmektedir (Karşlı, 2019, s. 12). Bununla birlikte boşanma oranlarının artışı ve çocukluk dönemi veya ergenlik döneminde yaşanmasına rağmen yetişkinlik süreçlerine değin bireyleri etkilediği görülmüştür. Bu etkinin topluma olan yansımaları yine alt ve üst sistemleri etkilemektedir (Kiye, 2022, s. 19).

Aileye bakış açısı, bireylerin mutluluk düzeyleri ve evlilik kaygı düzeyleri bağlamında çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, ilişki durumu, kök aile boşanma durumu, aile türü, algılanan anne-baba ilişkisi) ile ele alınarak aile içi ilişkilerin, bireylerin mutluluğu ve evlilik kaygı düzeyleri arasındaki ilişki ele alınacaktır. Çalışma sonucunda aile ikliminin bireyin mutluluğu ile ilişkisi ve evlilik kaygısı ile ilişkisi değerlendirilecektir. Elde edilen sonuçlara göre bireylerin cinsiyet, yaş, kök aile boşanma durumu, aile türü, algılanan anne-baba ilişkisi bağlamında ele alınarak aile içi ve bireysel bağlamda problemin kaynağının bulunması, probleme yönelik mikro, mezo ve makro boyutta çözüm önerileri getirmek amaçlanmaktadır.

Ekolojik sistem kuramına göre birey, aile, grup, toplum olarak bütün alt sistemler birbirini etkilemektedir. Doğan ve Aytekin (2021) tarafından yapılan çalışmada ekolojik sistem perspektifinde ele alınarak ailede yaşanan ayrılma, boşanma durumlarından hem yetişkin bireylerin hem de çocukların sosyal, ekonomik ve psikolojik açıdan birtakım değişimler yaşadıkları ifade edilmiştir. Bu değişim olumlu veya olumsuz yönde görülebilmektedir.

Yapılan çalışma bu bağlamda en küçük sistem olarak ifade edilen ailede yaşanan değişimin topluma etkisini destekler niteliktedir. Dolayısıyla bireyden yola çıkılarak saptanan sorunların bütüncül bakış açısı ile değerlendirilerek çözüm önerileri sunulması hedeflenmiştir. Böylelikle bireyin refahı, aile ile ilişkisi topluma olumlu yönde etkiler bırakacaktır. Ailesi tarafından kabul edilen, güvenliği sağlanan bireyin mutluluğu ile kuracağı yeni aile bir diğer deyişle yeni nesillerin de refahının yükseleceği düşünülmektedir.

1.4.Sayıtlılar

1.Araştırmaya katılan 18-35 yaş bekar katılımcıların herhangi bir yönlendirme yapılmadan gerçek bilgiyi olduğu gibi ve samimi bir biçimde cevapladıkları varsayılmaktadır.

1.5.Sınırlılıklar

1.Bu çalışma, 331 katılımcıdan alınan verilerle sınırlıdır.

2.Araştırmada yararlanılan ölçeklerden ulaşılan sonuçlar, çalışmaya katılan 18-35 yaş aralığındaki bekar bireylerle sınırlıdır.

3.Çalışmanın verileri, yalnızca kullanılan ölçeklerin özelliklerini, alt boyutlarını ve sosyo demografik bilgi formunu içermektedir.

1.6.Tanımlar

Aile: Bireyin yaşama gözlerini açtığı, hayatını devam ettirmek üzere çeşitli bakım ve desteğin verildiği ortam olarak tanımlanabilir (Bayer, 2013, s. 102). Aile, yaşam boyu ortak hedeflerin ve sorunların olabildiği, bireylerin fiziksel veya duygusal anlamda ihtiyaç duydukları destek ve bakımı sağlayabildikleri bir topluluk olarak görülmekte (Kaplan, 2019), bazı kaynaklarda ise farklı sistemler ile etkileşimi olan, yaşadığı toplumun ekonomik, kültürel, sosyal koşulları ile yakından ilişkisi olan (Fakirulloğlu, 2016) bir grup olarak nitelendirilmiştir.

Aile İklimi: Aile içerisindeki olumlu atmosferi, aile içerisindeki işleyiş ve bu işleyişin niteliğini vurgulayan terim olarak ifade edilebilmektedir (Arslan ve Ulaş, 2022, s. 90). Aile iklimi kavramı, ekolojik ve aile sistemi perspektifleri ile değerlendirilen klasik aile kavramının ötesinde tanımlanarak zenginleştirilmiş (Turgut, 2019) , daha çok aile üyeleri veya nesiller arası etkileşimi ifade eden, yaşama dair değerlerini, inançlarını bünyesinde barındıran unsurları bir noktada toplamaktadır.

Mutluluk: Literatürde sıklıkla karşılaşılan öznel iyi oluş biçiminde ifade edilen mutluluk kavramı, bireyin olumsuzluklardan çok olumlu duyguların baskın olduğu ve yaşamdan elde edilen doyum olarak tanımlanmıştır (Özdemir ve Koruklu, 2011, s. 192). Mutluluk kavramı, bazılarının görüşüne göre bireyin yaşamdan elde ettiği hazzı,

refah düzeyini bünyesinde barındıran bir kavram iken (Yinanç ve Çevik vd., 2020) kişilerin yaşamlarında pozitif olguların negatif olgulara oranla daha fazla karşılaşılması (Yeter, 2019) olarak ifade edilir.

Kaygı: Yaşamı tehdit eden veya edebilecek durumlara karşı bilinmezliğin getirdiği tehlike durumuna ilişkin geliştirilen duygu durumu (Tektaş, 2014, s. 246) olarak tanımlanırken; gelecekte meydana gelebilecek kötü bir olayın tarif edilmesi güç bir durum olarak sıkıntı kelimesi ile tarif edilmiştir (Hekimoğlu, 2020, s. 338).

Evlilik: Bir kadın ve bir erkeğin yaşam boyu birbirlerinin biyopsikososyal ihtiyaçlarını karşılamaları üzerine bir ortamın oluşturulması olarak tanımlanabilir (Taşköprü, 2013, s. 14).

Evlilik Kaygısı: Bireylerin evliliğe dair olumsuz bakış açısının veya duygularının ortaya çıkması olarak tanımlanabilmektedir (Güler, 2021, s. 8-9). Bununla birlikte bir görüşe göre bireyin evleneceği kişiyle anlaşma düzeyine ilişkin yaşadığı duygusal çelişki olarak da ifade edilmiştir (Sönmez, 2022, s. 17).

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturan aile iklimi bileşenleri, mutluluk ve evlilik kaygısı ile ilgili alanyazın incelemeleri bulunmaktadır:

2.1. Aile

Aile, dünya üzerinde sosyokültürel bağlamda çok yönlü olması nedeniyle çeşitli tanımlara sahiptir. Bu nedenle evrensel bir tanım yapmak oldukça güçtür. Bazılarına göre aile, anne, baba ve çocuktan oluşan, aralarında kan bağı bulunan, sevgi ve güvenin sağlandığı sosyal, ekonomik ihtiyaçların karşılandığı ve cinsel birlikteliğin düzenlendiği, insan soyunun devamının belli kişiler tarafından sağlandığı düzenli ilişkilerin kurulduğu sosyal ortam olarak tanımlanmıştır (Alkan, 2018, s. 172). Başka bir görüşe göre ise aynı soydan gelen kişilerden oluşan, aralarında akrabalık ilişkisi bulunan topluluğu ifade etmektedir (Yılmaz, 2023, s. 20).

Aile, dünya üzerinde bütün toplumlar tarafından kabul edilen bir yapıtaşı niteliğindedir. Aile, her ne kadar bütün insanlığın kabul gördüğü bir kavram olsa da tek bir tanım yapmak mümkün değildir. Bir aile tanımı yapmanın önündeki en büyük engel dünya üzerindeki etnik, sosyo-kültürel farklılıklardan kaynaklanmaktadır. (Canatan ve Yıldırım, 2009). Bu nedenle aile kavramına ilişkin çeşitli görüşler mevcuttur. Aile kavramı bazılarına göre duygusal bağların kuvvetli olduğu, sosyal, ekonomik, biyolojik anlamda tamamlayıcı niteliği bulunan bir yapı iken (Karşlı, 2019), evlilik, kan bağı ve çocuğun ya da evlat edinilmiş çocuğun bulunduğu topluluk (Kılınçer, 2021) olarak tanımlanmıştır.

Aile, yaşam boyu ortak hedeflerin ve sorunların olabildiği, bireylerin fiziksel veya duygusal anlamda ihtiyaç duydukları destek ve bakımı sağlayabildikleri bir topluluk olarak görülmekte (Kaplan, 2019), bazı kaynaklarda ise farklı sistemler ile etkileşimi olan, yaşadığı toplumun ekonomik, kültürel, sosyal koşulları ile yakından ilişkisi olan (Fakirullahoğlu, 2016) bir grup olarak nitelendirilmiştir.

2.2. Aile İklimi

Aile iklimi sosyal etkileşimi, aile içindeki nesiller arası iletişimi, inançları ve bunların aktarımını içeren geniş kapsamlı bir kavram olarak tanımlanabilir (Balkaya, 2021, s. 3). Bununla birlikte aile iklimi ekolojik ve aile sistemleri bağlamında değerlendirilen, sosyokültürel çevre, aile işlevleri gibi çeşitli unsurlar bağlamında ele alınan bir kavramdır (Turgut, 2019, s. 37).

Aile iklimi, ilk etapta olumlu bir kavramı çağrıştırırken genel hatlarıyla değerlendirildiğinde insan yaşamındaki olumsuz koşulları da içerisinde barındırdığı gözlemlenebilmektedir.

Aile, bireyin dünyaya gözünü açtığı ilk sosyal ortam olması nedeniyle ideallerini ve sosyal çevresini oluşturan birincil alan olarak değerlendirilmektedir. Genel itibariyle aile iklimi iletişim temelinde gelişim gösterdiği ifade edilmektedir (Saraçlı, 2021, s. 18-19).

Aile iklimi kavramı, ekolojik ve aile sistemi perspektifleri ile değerlendirilen klasik aile kavramının ötesinde tanımlanarak zenginleştirilmiş (Turgut, 2019), daha çok aile üyeleri veya nesiller arası etkileşimi ifade eden, yaşama dair değerlerini, inançlarını bünyesinde barındıran (Balkaya, 2021) unsurları bir noktada toplamaktadır. Başka bir tanıma göre aile iklimi, aile içindeki plan, program veya organizasyonların bütünü (Kaplan, 2019) olarak tanımlanırken ailedeki bilgi ve deneyimlerin kuşaklar arası aktarımını sağlayan psikolojik atmosfer (Arslan, 2021) olarak nitelendirilir.

2.2.1. Aile İkliminin Bileşenleri

2.2.1.1. Aile İçi İlişkisellik:

Aile içi ilişkisellik, aile otorite örüntüsü ve karar alma yetkisinin kimde olduğunu belirleyen, görev ve sorumluluk dağılımının olduğu, kadının statüsü ve eşler arasındaki ilişkileri içeren yatay eksenli ve çocuk- ebeveyn arasındaki anne- baba- çocuk veya farklı aile büyükleri ile çocuk arasındaki dikey ilişkileri içeren bir kavram olarak ifade edilebilir (Taylan, 2009, s. 126).

Aile içi ilişkisellikte ön plana çıkan önemli etkenlerden biri olan iletişim, aile üyelerinin ailevi durumlara ilişkin kararlara dahil olmasını, aile yapısını

biçimlendirmesini ve çeşitli durumlarla başa çıkılmasını sağlayan bir unsur olarak görülmektedir (Galvin ve Brommel, 1991'den akt. Akpınar, 2021, s.13).

Türk kültüründe aile içi ilişkiler, her ne kadar modernleşmeye gidilse de önemini korumaktadır. Bu bağlamda geçmiş zamana göre ekonomik bağımlılıkları zayıflasa da duygusal ve psikolojik anlamda bağlılığını sürdürdüğü söylenebilir (Gönül, Işık- Baş vd., 2018, s. 186).

2.2.1.2. Kuşaklar Arası Otorite

Bu kavram aile içi ilişkileri temsil ederken iki yönüyle değerlendirilmektedir. Demokratik- yetkeci tutum bulunurken sıcak, ilgili, psikolojik ve davranışsal tarafları da içerdiği görülmüştür. Batı ülkelerinde demokratik ebeveynlik stiline çocuklar üzerinde özsaygının, kendini düzenleme becerisinin ve özyeterliliğinin olumlu yönde geliştiği belirtilmiştir. Bununla birlikte otoriter ebeveynlik stili bireylerde düşük özsaygı, yüksek oranda stres ve özsaygının ise düşük olduğu görülmüştür (Gönül, Işık- Baş vd., 2018, s. 168).

2.2.1.3. Bilişsel Uyum

Bilişsel uyum, ailenin değer ve inançlarının, tutumlarının birbiriyle uyum içerisinde sürdürülmesi olarak ifade edilebilir. Ailede duygusal ve bilişsel uyumun bir arada görülmesi beklense de her zaman görülmek durumunda değildir. Birey aileyi duygusal destekten çok bilişsel yönüyle işlevsel olarak değerlendiriyorsa duygusal uyum düşük, bilişsel uyum yüksek olarak ifade edilebilir. Aile şirketlerine yönelik yürütülen bir çalışmada bilişsel uyuma kıyasla duygusal uyumun birincil faktör olduğu görülmüştür. Uyum, çeşitli kültürlerde pek çok yönüyle değerlendirilebilir. Bu bağlamda aile iklimi ölçeğinde olduğu gibi en az iki yönüyle değerlendirilerek ailedeki farklı örüntüleri anlamak üzere önem arz ettiği görülmüştür (Gönül, Işık- Baş vd., 2018, 168).

2.3. Evlilik

Evlilik, insana özgü evrensel bir yönelim olup dört bin yıllık geçmişi bulunan bir kurum olarak ifade edilebilir (Ekşi, 2005, s. 2). Flowers' e göre ise kişiliği geliştiren ve bireyi mutlu eden bir kurum olarak tanımlanmıştır (Flowers 1993 akt. Çelebi,

Nedim- Bal, 2015, s. 309). Türk Medeni Kanunu 185. maddesine göre evlilik ile eşler arasında evlilik birliği kurulmaktadır ve eşler birbirlerine yardımcı olmak, birlikte yaşamak ve sadık kalmakla yükümlüdürler (Türk Medeni Kanunu,2001: 185).

2.4. Evlilik Kaygısı

Evlilik kaygısı kavramı, son yıllarda ortaya çıkmış olup uluslararası alanda Gamofobi (evlilik korkusu) olarak çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir. Evlilik kaygısı ise daha çok ulusal alanda yapılan çalışmalarda sıklıkla rastlanmaktadır (Yılmaz, 2023, s. 22). Bazılarına göre evlenmemiş bireylerin evliliğe yönelik yükledikleri anlam, olumsuz yönde algı, kaçınma davranışı gibi kaygı kavramıyla benzerlik gösteren şekilde belirsizlik odaklı gelişen olumsuz düşünceler olarak ifade edilebilir (Başar ve Çıtak 2023).

Bir diğer tanımda ise evlilik gündeme geldiğinde endişelenme, kaçınma, olumsuz duygu ve düşüncelerin eşlik ettiği uyarılma hali olarak tanımlanabilir (Çelik ve Erkilet, 2019, s. 50). Carleton (2012)'a göre kaygının beraberinde gelen belirsizlik hissi, bireylerin karar alma mekanizmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Buradan hareketle bireyler kaçınma veya inkâr savunma mekanizmaları ile kendilerini korumaya almaktadırlar. Bu bağlamda bireylerin evliliğe yönelik belirsizlik durumlarında kaçınmaları görülmektedir (Güler, 2021, s. 19).

2.5. Mutluluk

Mutluluk kavramı insan hayatının amacı olarak ifade edilmiştir (Sapmaz, Doğan, 2012, s. 63). Bir diğer tanıma göre ise mutluluk duygu ve biliş bağlamında değerlendirilen bir kavram olarak belirtilmiştir. Bu bağlamda bireyin gururlanmak, güven duymak, neşeli olmak gibi olumlu yöndeki duygularının, öfkelenme, endişe duyma, nefret etmek gibi duygulara oranla daha fazla görülmesi olarak tanımlanabilir (Doğan, Sapmaz vd., 2012, s. 392). Başka bir tanıma göre mutluluk, bireyin öznel iyi olma hali yani yaşam doyumu ve olumlu duyguların bütünü olarak ifade edilebilir (Kangal, 2013, s. 214).

Mutluluk kavramına bakıldığında, aile kavramında olduğu gibi tek tür tanıma rastlamak oldukça güçtür. Ele alındığı konuya göre biçimlenen mutluluk kavramı, bazılarının görüşüne göre bireyin yaşamdan elde ettiği hazzı, refah düzeyini

bünyesinde barındıran bir kavram iken (Çevik, Yinanç vd., 2020) kişilerin yaşamlarında pozitif olguların negatif olgulara oranla daha fazla karşılaşılması (Yeter, 2019) olarak ifade edilir. Öte yandan sosyal yaşamla ilişkilendirilerek toplumda yaşanan olumlu duyguların bireyin yaşantısı ile ilişkisi olarak (Şakırak, 2022) ele alınmıştır. Bir diğer tanımda ise mutluluğu, bireyin yaşama dair bakış açısı ile ilişkili olduğu görülmüştür. (Murtezaoğlu, 2022).

Mutluluğun yalnızca bireyi etkilemediği, beraberinde topluma etki ettiği ifade edilmiştir (Önder, 2021). Felsefede insan mikrokosmos, kâinat ise makrokosmos olarak ifade edilmiştir. Bu bağlamda bireyin ve toplumun birbirinden ayrılamaz görünmez bağlardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle bireyin aile üyeleriyle olan ilişkisinin topluma yansımından söz edilebilir (Kaplan, 2019).

2.6. Aile Terapisinin Gelişim Süreci ve Aileye İlişkin Kuramlar

Aile danışmanlığı tarihi, psikoterapi geçmişine bakıldığında çoğunlukla birey odaklı çalışmalara karşı ortaya çıkmış bir isyan olarak ifade edilmektedir. Tedavi sürecinde birey değişimin tek odağı olmuştur. Bu durum o kadar da doğru bir yaklaşım olarak görülmemiştir ve ilk kuşak aile terapistleri (Murray Bowen, Carl Withaker, Salvador Minuchin ve Nathan Ackerman) bireylerin yalnız bağlam içinde var olduğunu ve değişimin aile ve sosyal sistemde kurulan yakın ilişkilerle bağlantılı olduğunu savunmuşlardır (Lebow, 2014, s. 4). Aile terapisi çalışmaları 1950'lerden itibaren önem kazanmaya başlamış ve bugünkü terapi yöntemlerinin birçoğunun bu dönemde temellerinin atıldığı görülmektedir. Özellikle Bowen Aile Sistemleri Terapisi, Milan Sistemik Aile Terapisi ve Virginia Satir'in Dönüşümsel Sistemik Aile Terapisi gibi yöntemler alan yazında ve uygulamada sıkça karşılaşılan yaklaşımlardır (Öksüz ve Dalmaz, 2023, s.343).

Aile danışmanlığı alanında 1920'de Alfred Adler "aile eğitim merkezleri" açarak ilk adımı atmış olsa da asıl gelişim 1950-1960 yıllarında Nathan Ackerman'ın çalışmaları aile danışmanlığı alanının öncüsü olarak tanınmıştır (Çevik, 2020, s. 32). Ackerman, aileyle çalışmanın önemini vurgulamanın yanı sıra gündemdeki problemlerin çözümünde de ailenin oldukça etkili rol aldığını vurgulamıştır.

1960-70'li yıllar arasında aile danışmanlığı hızla kabul görmüş ve gelişmiştir. Pek çok uzman tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle sistem yaklaşımı oldukça ilgi

görmüştür. Aile alanında eğitimler verilmeye başlanmış, akademik dersler arasında yer almıştır. Dönemin önde gelenleri Jay Haley, Salvador Minuchin, Virginia Satir, Carl Withtaker olmuştur (Kılınçer, 2021, s. 36-38).

Aile danışmanlığının Türkiye’de ortaya çıkışı ise 1980’li yıllara dayanmaktadır. Her ne kadar klinik alanda aileyle çalışmalar yapılırsa da eğitim ve uygulama alanında belli bir standardizasyonun oluşumu son yıllarda başladığı görülmektedir. Türkiye’de aile danışmanlığı alanında çalışmalar Batı’ya oranla daha az bulunmaktadır. Bununla birlikte Türkiye’deki uzmanların yaş oranı da 40’ın altında olduğu ve ortalama beş yıldır aile terapisi yaptıkları ifade edilmiştir. Alanın yeni olması sebebiyle ilk etapta bir ders olarak veya kısa süreli bir eğitim programı olarak verilirken geldiği son noktada aile danışmanlığı ayrıca bir alan olarak ele alınmıştır. Sertifika programı veya doğrudan yüksek lisans alanında verilen bir eğitim haline geldiği görülmektedir (Kılınçer, 2021, s. 40).

2.6.1. Aile Sistemleri Teorisi

İnsanların birçoğu belli bir aile sisteminde dünyaya gelir ve büyürler. Yaşam boyu aile desteği alır ve diğer aile üyelerine destek olurlar. Aile sistemleri yaklaşımı buradan yola çıkarak bireyin yaşamındaki sorunları aile bağlamında değerlendirmektedir. Aile sistemleri teorisi, psikanalitik kuram ve uygulamalarından daha farklı bir klinik model olarak bilinmektedir (Ekşi, 2020, s. 24).

Bowen’a göre insan yaşamında denge kuran iki ölçüt bulunmaktadır. Bunlar: birliktelik ve bireyselliktir. Her birey yaşamının belirli dönemlerinde yoldaşlığa ihtiyaç duymaktadır. Bununla birlikte her birey bireysel alana, bir diğer deyişle bağımsızlığa gereksinim duymaktadır. Çiftler arasında da eşlerden biri daha fazla yakınlık kurmaya çaba gösterdiğinde, diğer eşi kaygılandırarak uzaklaştırmaya neden olabilir. Biri kaçarken diğeri de kovalarken yakınlık uzaklık dengesizliği ortaya çıkar. İnsan doğasında bulunan bu zıtlığı uzlaştırabilme çabasını Bowen, benliği ayırt etme olarak ifade etmiştir ve birey benliği ayırt etmeyi öğrendiğinde gerçek bir uzlaşmanın mümkün olabileceğini savunmuştur.

Bowen’ın genel itibariyle ilkelerine bakıldığında şöyle sıralanabilir:

- Aile birbirine bağlı ya da bağımlı sistemlerden oluşan bir bütündür.
- Bireyi anlamının yolu, içerisinde yetiştiği aile sistemini anlamaktan geçmektedir.

- Sistemin parçası olarak bireyler birbiriyle ilişkilidirler ve aile üyeleri birbirini etkiler (Ekşi, 2020, s. 24).

Bowen yaklaşımında bireyin güncel sorununu anlamak için üç kuşak boyu duygusal süreci ele almak gerektiği önemle vurgulanmıştır. Bireyin mevcut davranış ve tutumunun aile dinamikleriyle ilişkisi ele alınmaktadır (İlhan ve Cihan, 2017, s. 230).

2.6.2. Stratejik Aile Terapisi

Stratejik aile terapi modeline bakıldığında oldukça teknik ve kısa süreli olması ile ön plana çıkmaktadır. Bu yaklaşımı Jay Haley, eşi Cloe Madanes ile geliştirmiştir. Haley stratejik yaklaşımı geliştirirken Milton Erikson'dan oldukça etkilendiği görülmüştür (İlhan ve Cihan, 2017, s. 75). Haley, aile ile doğrudan çalışmayı başlatan ve aile içerisindeki hiyerarşiye vurgu yapan ilk isimlerden olduğu ifade edilmiştir. Haley ve Madanes, bireylerdeki semptomları anlayabilmek için aile hiyerarşisine odaklanmaktadırlar. Aile içinde tekrarlayan sorunların bireyi olumsuz etkilendiğini öne sürerek bunlar üzerinde çalışırlar. Aile içinde başlayan değişim süreciyle bireyin de iyileşeceğini savunmaktadırlar (Özburun, 2018, s. 178-179).

2.6.3. Yapısal Aile Terapisi

Yapısal aile terapisi, Salvador Minuchin tarafından 1960'lı yıllarda ortaya çıkarılmıştır. Minuchin'in, aile sistem yaklaşımlarından oldukça fazla etkilendiği görülmüştür. Bu bağlamda yaklaşımını, çevresi içinde birey anlayışı temelinde ele almıştır (Nadir, 2013, s. 132-133).

Minuchin ve Colapinto'ya (1998) göre, görünmez işlevsel aile kuralları ve talepleri aile üyelerinin birbiriyle olan ilişkisini düzenleyen en önemli unsur olarak ifade edilmektedir. Eş, kardeş, ebeveyn, akraba alt sistemleri buna örnek verilebilir. Bu yaklaşıma göre ebeveyn alt sistemi ile çocuk alt sistemi sağlıklı sınırlar içerisinde birbirinden ayrılmalıdır. Aile ve alt sistemlerini koruyan ve büyüten duygusal bariyerler “*sınır*” olarak tanımlanmıştır.

Yapısal aile terapisi, sistemdeki parçaların etkileşimini, denge sağlama yöntemini, dönüş mekanizmasının nasıl işlediğini ve fonksiyonel olmayan iletişim kalıpları üzerinde çalışmaktadır. Bu yaklaşıma göre aile, bir üyenin tutumundan, davranışından etkilenebilir. Bununla birlikte ailenin tutumundan birey de etkilenebilmektedir. Bu

bağlamda bireyin problemiyle ilgilenmekten çok, ilişkili olan unsurlarla ilgilenmek önem kazanmıştır (Üstündağ, 2014, s. 116-117).

2.6.4. Eko-Sistem Bağlamında Aile

Genel sistem teorisinin temeli, varlıkların daima birbirleriyle içsel ve dışsal olarak ilişkilerinin olduğu inancına dayandığı belirtilmektedir. Sistemler niteliklerine göre açık ve kapalı sistem olarak ikiye ayrılmaktadır. Kurama göre bütün canlı varlıklar açık sistem olarak nitelendirilmiştir (Acar ve Acar, 2002, s. 29). Hegel'e göre bir varlığı bütün hale getiren parçalar, toplamından daha fazla anlam ifade etmektedir. Hegel'in bu görüşüne destek ise genel sistem yaklaşımının kurucusu olan Avusturyalı biyolog Bertalanffy tarafından verilmiştir (Bilgin, 2022, s. 55).

Bir diğer görüşe göre sistem, arasında belirli amaçlara yönelik ilişkisi ve etkileşimi bulunan parçalar bütünü olarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte bir bütünü oluşturan parçalar mevcut sistemin alt sistemlerini, bunlar ilişkili oldukları bir alt sistemleri ifade ettiği belirtilmiştir. Söz konusu sistemler yalnız birbirleriyle olan ilişkileriyle ele alınmamaktadır. Bunun beraberinde sistemler arasındaki ilişki bağımlılık yönüyle de değerlendirilmelidir (Kaldırımçı, 1984, s. 67).

Yaklaşımına göre, bir sistem birçok alt sistemlerden oluşmakta ve birbirlerini etkilemektedir. Bu bağlamda bir aile ele alındığında anne- baba ve bunların alt sistemi olan çocuklar aileyi etkileyen önemli alt sistemler olarak ifade edilebilir. Alt sistemdeki herhangi bir değişiklik bütün sistemi etkileyebilmektedir. Buradan hareketle birey sosyal çevresini, sosyal çevresi de bireyin sistemini etkileyebildiği sonucuna ulaşılabilir (Tekgöz- Obuz, 2019, s.22).

Ekolojik sistem kuramına bakıldığında, genel sistem kuramında olduğu gibi bireylerin diğer sistemlerle olan ilişkilerinin geliştirilmesine vurgu yapmaktadır (Acar ve Acar, 2002, s. 32). İnsan organizmasının özellikleri ile içinde bulunduğu çevrenin özellikleri birbiriyle uyumlu olmak durumundadır. Teorinin vurgulanan ögesi "*çevresi içinde birey*"dir. Psikologlar, sosyal hizmet uzmanları gibi ruh sağlığı uzmanları genellikle dezavantajlı kesimlerle çalışmaktadırlar. Danışan veya müracaatçılarıyla çalışırken mevcut sorunları bireyin çevresi beraberinde ele alarak değerlendirme yapmaktadırlar (Danış, 2006, s. 47). Eko-sistem yaklaşımının Bronfenbrenner (1977)'e göre dört unsuru bulunmaktadır. Mikrosistem: ev, okul, iş ortamı. Mezzo sistem:

mikrosistemlerin bütünü olan toplum olarak ifade edilebilir. Ekzosistem: bireyin doğrudan ilişkili olmadığı sosyal yapıları ifade eder. Kamu kurumları gibi. Son olarak makrosistem: ekonomik, kültürel, ideolojileri içeren alan olarak tanımlanabilir. Ekolojik sistem yaklaşımı, mevcut sorunu kapsamlı ve sistemli olarak ele alınmasını sağlamaktadır (Paslı, 2017, s. 41).

Eko-sistem yaklaşımını farklı bir açıdan ele alan “AHSEN- Sosyal Hizmet Modeli” çalışmasına bakıldığında bireyin kronosistem içerisinde yaşadığı ve bu sistemin içerisinde korunması gerekli görülen beş temel emanetin (can, akıl, din, nesil, mal) önemine vurgu yapılmıştır. Bronfenbrenner’in ve diğer eko-sisteme ilişkin yapılan çalışmalarda bireyin mikro düzeyde sanayi, teknoloji, modernizm gibi unsurların araçsallaştırılan bir organizma olarak ele aldıklarını ifade etmektedir. Bu bağlamda birey sekülerist olarak ele alınıp değersizleştirildiği söylenebilir. AHSEN-Sosyal Hizmet Modeli bağlamında her birey Allah’ın bir emaneti, lütfu olarak değerlendirildiğinde ve bu bireylere verilen değer esasen Allah’ın emanetine sahip çıkmak olarak görüldüğünde bireylere sunulan hizmetler ve sistemin sağlıklı devam etme süreci vecibe-i hak temelli hizmetler olarak ele alınmaktadır (Gedik, 2021, s. 651-652).

Buradan hareketle gerek sistem yaklaşımı gerekse ekolojik sistem yaklaşımında bireyin yaşantısının toplumla doğrudan ilişkili olduğu çıkarımına varılabilmektedir. İnsanla çalışılan çeşitli profesyonel yaklaşımların içeriğinin neredeyse tamamını kapsayan bir temel olarak da nitelendirilebilir. Bu bağlamda birey çevresinden bağımsız bir varlık olarak görülemez ve çevresi ile bir bütün şeklinde değerlendirilmelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın yöntemi incelenmektedir. Araştırmada kullanılan model, araştırma grubu, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan değişkenler ve yöntemlere ilişkin detaylı bilgiler bu bölümde bulunmaktadır.

3.1.Araştırma Modeli

Bu çalışma, aile iklimi ile mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyi üzerindeki rolünün olup olmadığını analiz etmeyi amaçlayan bir çalışmadır. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel modeli ile gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha fazla değişkenlerin arasındaki ilişkinin değişim düzeyini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır (Karasar, 2007, s. 81).

3.2.Katılımcılar

Bu çalışma, 2022-2023 yılında, 18-35 yaş aralığında, gönüllülük esası çerçevesinde bekar bireylerden oluşan katılımcılar üzerinden yürütülmüştür. Katılımcıların 269'u (%81,3) kadın, 62'si (%18,7) erkekler olmak üzere toplamda 331 kişiden oluşmaktadır. Araştırma grubuna ilişkin demografik bilgiler tablo 3.3.'te verilmiştir.

3.3. Demografik Bilgiler

	Gruplar	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	269	81,3
	Erkek	62	18,7
Yaş	18-20	48	14,5
	21-24	135	40,8
	25-30	121	36,6
	31-35	27	8,2

İlişki durumu	Var	119	36
	Yok	209	64
Kök ailede boşanma	Var	24	92,7
	Yok	307	7,3
Aile türü	Çekirdek	279	84,3
	Geniş	52	15,7
Evlilik düşüncesi	Evet	185	55,9
	Hayır	56	16,9
	Kararsızım	90	27,2
Mutlu ve huzurlu bir aileye sahibim	Evet	245	74
	Hayır	86	26
G.B.H.U.	Evet	160	48,3
	Hayır	171	51,7

Katılımcıların 269'u (%81,3) kadın, 62'si (%18,7) erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların 48'ini (%14,5) 18-20 yaş, 135'ini (%40,8) 21-24 yaş, 121'ini (%36,6) 25-30 yaş, 27'sini (%8,2) 31-35 yaş oluşturmaktadır. Katılımcıların, 212'sinin (%64) romantik ilişkisinin olmadığı, 119'unun (%36) romantik ilişkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların kök ailesinde boşanma oranlarına bakıldığında ise 307 (%92,7) kişinin ebeveyninin birlikte olduğu, 24 (%7,3) kişinin ebeveyninin ise ayrıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Katılımcıların aile türüne bakıldığında 279 (%84,3) kişinin çekirdek aileye sahip olduğu, 52 (%15,7) kişinin geniş aileye sahip olduğu saptanmıştır. Katılımcıların evlilik düşüncesine yönelik verdikleri cevaplara bakıldığında 185 (%55,9) kişinin evet yanıtını verdiği, 56 (%16,9)'unun hayır yanıtını verdiği ve son olarak 90 (%27,2) kişinin kararsızım yanıtını verdiği görülmektedir.

Katılımcıların mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olup olmadığı sorusuna ilişkin 245 (%74) kişinin yanıtı evet, 86 (%26) kişinin yanıtı ise hayır yönünde olarak

bulunmuştur. Son anket sorusuna bakıldığında ise sosyal çevreden görülen ve duyulan ayrılık haberlerinin katılımcıları evlilikten uzaklaştırmasına ilişkin yöneltilen soruya verilen yanıtların 160'ı (%48,3) evet, 171'i (%51,7) hayır olarak yanıt verdikleri görülmektedir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Verileri toplama sürecinde aile iklimi, mutluluk ve evlilik kaygısı ölçme araçları ve anket sorularından faydalanılmıştır. Bu bağlamda, çalışmada kullanılan veri toplama araçlarına yönelik bilgiler aşağıdaki gibidir:

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu:

18-35 yaş aralığındaki bekar bireylerin cinsiyet, yaş, romantik ilişki durumu, kök ailede boşanma, aile türü, evlilik düşüncesi, mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olma durumu ve son olarak boşanma-ayrılık haberlerinin evlilikten uzaklaştırıp uzaklaştırmadığına dair sorular bulunmaktadır.

3.4.2. Aile İklimi Ölçeği:

Björnberg ve Nicholson (2007) tarafından geliştirilen ölçek, Gönül, Işık-Baş ve Şahin-Acar (2018) tarafından geliştirilmiş ve Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 18-35 yaş aralığına uygulanmak üzere 8'i ters, 26'sı düz maddelerden oluşmaktadır. 5 dereceli likert tipi (5= kesinlikle katılıyorum, 1= hiç katılmıyorum) ölçek kullanılmıştır. Ölçekten elde edilebilecek en çok 140, en az puan ise 34 olarak bulunabilir. Açımlayıcı faktör analizi yapılarak ölçeğin yapısı belirlenmiştir. Aile iklimi ölçeğinin 34 maddesi için Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .91 biçiminde bulunmuştur. Alt ölçekler değerlendirildiğinde ise aile içi ilişkisellik boyutu $\alpha = .95$, kuşaklar-arası otorite boyutu $\alpha = .87$ ve bilişsel uyum alt ölçeği için ise $\alpha = .87$ biçiminde elde edilmiştir. Bununla birlikte diğer güvenirlik testine bakıldığında ölçeğin alt boyutlarında elde edilen alfa değerlerine bakılmıştır (Gönül, Işık- Baş ve Şahin- Acar, 2018). Elde edilen uyum değerleri, χ^2 (df = 519, N = 447) = 1580.97, $p < .001$, $\chi^2/df = 3.046$, RMSEA = .068, GFI = .913, CFI = .918, NNFI = .942 biçiminde hesaplanmıştır. Verilerin uyum düzeyinin yüksek olduğu kabul edilmiştir. Bu çalışmada katılımcılardan elde edilen puanlara bağlı olarak aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik boyutu $\alpha =$

.82, kuşaklar arası otorite boyutu $\alpha = .49$ ve bilişsel uyum alt boyutu $\alpha = .40$ olarak bulunmuştur.

3.4.3. Mutluluk Ölçeği:

Katılımcıların mutluluk seviyelerini ölçmek amacıyla Demirci & Ekşi (2018) tarafından geliştirilen Mutluluk Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 6 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. 5 dereceli likert tipi (5= kesinlikle katılıyorum, 1= hiç katılmıyorum) sorulardan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en az puan 6, en çok puan ise 30'dur. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .83 olarak bulunmuştur. Ölçek 62 katılımcıya üç hafta aralıkla yeniden uygulanmıştır. Bunun sonucunda ulaşılan test-tekrar test güvenirlik katsayısı .73 olarak bulunmuştur. Madde analizi: Ölçek maddelerinin düzeltilmiş toplam puan korelasyonları .45 ile .65 aralığında değişmektedir (Demirci ve Ekşi, 2018). Mutluluk ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen değerleri; $\chi^2(9, N = 450) = 23,83, p < .001$; CFI = .99; NFI = .98; NNFI = .98; SRMR = .029; RMSEA = .061 biçiminde bulunmuştur. Ölçeğin faktör yükleri .49 ile .73 arasında değişmektedir. Bu vesile ile ölçeğin uyum düzeyinin kabul edilebilir düzeyde olduğu gözlenmiştir. Bu araştırmada katılımcılardan elde edilen puanlara bağlı olarak mutluluk ölçeği $\alpha = .87$ olarak bulunmuştur.

3.4.4. Evlilik Kaygısı Ölçeği:

Katılımcıların evlilik kaygı seviyelerini ölçmek üzere Çelik ve Erkilet (2019) tarafından geliştirilen evlilik kaygı düzeyi ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 13 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. 4 dereceli likert tipi (0= kesinlikle katılmıyorum, 1= katılmıyorum, 2= katılıyorum, 3= tamamen katılıyorum) sorulardan oluşmaktadır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Bununla birlikte korelasyon analizi ile bulunan sonucun test-tekrar test aracılığı ile ölçeğin tutarlılık katsayısının .79 olarak saptanmıştır. Ölçeğin madde analizi için düzeltilmiş toplam korelasyonları tetkik edilmiştir. Yapılan analizin sonucunda ölçek maddelerine yönelik düzenlenmiş madde toplam korelasyonlarının .66 ile .74 arasında olduğu görülmektedir (Çelik ve Erkilet, 2019, s. 51-54). Bu araştırmada katılımcılardan elde edilen puanlara bağlı olarak mutluluk ölçeği $\alpha = .94$ olarak bulunmuştur.

3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri 2022-2023 yılında, 18-35 yaş aralığında bekar bireylerden online platform aracılığı ile Google Form üzerinden elde edilmiştir. Araştırmada verilerin toplanması amacıyla gerekli etik ve uygulama izinler alınmış ve katılımcılara çalışmanın amacına ilişkin bilgi verilmiştir. Gönüllülük esasına dayalı olarak yapılan bu çalışmada katılımcılara çalışmaya dair açıklamalar (katılım süresi, araştırmanın hangi amaç doğrultusunda kullanılacağı, katılımın gönüllülük esaslı olduğu ve diledikleri zaman sonlandırabilecekleri, anlaşılmayan herhangi bir madde olması halinde araştırmacıya ulaşabilecekleri iletişim bilgileri) yer almaktadır. Elde edilen veriler yaklaşık 3 ayda toplanmıştır.

Katılımcıların ölçme araçlarını yanıtlama süreleri genel itibariyle 10 dakika olarak gözlenmiştir. Araştırma, toplamda 331 katılımcı üzerinde yapılmıştır. Toplanan verilerin analizi SPSS programı üzerinden yapılmıştır. Verilerden elde edilen normallik değerleri doğrultusunda basıklık, çarpıklık değerleri incelenmiştir. Aile iklimi ölçeği aile içi ilişkisellik alt boyutu basıklık değeri (2.332), çarpıklık değeri (2.527) olarak bulunmuştur. Aile iklimi ölçeği kuşaklar arası otorite alt boyutu basıklık değeri (2.128), çarpıklık değeri (2.138) olarak bulunmuştur. Aile iklimi ölçeği kuşaklar arası otorite alt boyutu basıklık değeri (2.228), çarpıklık değeri (2.196) olarak bulunmuştur. Aile iklimi ölçeği bilişsel uyum alt boyutu basıklık değeri (2.200), çarpıklık değeri (2.255) olarak bulunmuştur.

Mutluluk ölçeği toplam puanlarında ise basıklık değeri (2.237), çarpıklık (2.456) olarak bulunmuştur. Evlilik kaygısı ölçeği toplam puanlarında ise basıklık değeri (2.493), çarpıklık (2.693) olarak bulunmuştur. George ve Mallery' e (2010) göre bu değerler -2.00 ile +2.00 aralığında değişirse dağılım normal kabul edilmektedir. Bu nedenle verilerden elde edilen değer aralığı normal olarak kabul edilmemiştir. Bu bağlamda iki grup arasındaki anlamlı farklılığın bulunması için Mann Whitney U Testi ve ikiden fazla grup ortalaması arasındaki anlamlı farklılıkların bulunması için Kruskal Wallis kullanılmıştır. Araştırmada iki değişken arasındaki ilişkinin ortaya konulmasında korelasyon analizinden faydalanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde araştırmının belirlenen amaçlarına ve alt amaçlarına verilen yanıtlardan yola çıkılarak çalışmanın sonucuna ilişkin elde edilen bulguların analizlerine ve araştırmının temel sorularına ilişkin analizlerden elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Aile iklimi, mutluluk ve evlilik kaygısı ölçeklerinin betimsel istatistiklerine tablo 4.2.'de yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan aile iklimi, mutluluk ve evlilik kaygısı ölçeklerinin değerleri, standart sapma ve ortalama bilgileri Tablo 4.1.'de verilmektedir

4.1. Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyleri

Tablo. 4.1.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Ölçekler	Ortalama	Standart sapma	Min.	Max.
Aile iklimi alt boyutları	Aile içi ilişkisellik	76,9814	10,14520	49,00	95,00
	Kuşaklararası otorite	21,9784	4,17083	7,00	32,00
	Bilişsel uyum	19,7994	3,32174	10,00	30,00
	Mutluluk	22,2377	4,64421	6,00	30,00
	Evlilik Kaygısı	27,5864	10,22783	16,00	52,00

Tablo 4.1.' de görüldüğü üzere aile iklimi ölçeği alt boyutu olan aile içi ilişkisellik ölçek puan ortalaması 76,98'dir. Ölçekten en az puan 49,00 ve en çok puan ise 95,00 olarak elde edilmiştir. Aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite ölçek puan ortalaması 21,97 olarak bulunmuştur. Ölçekten en az puan 7,00 olarak, en çok puan ise 32,00 olarak bulunmuştur. Aile iklimi ölçeği alt boyutlarından bilişsel uyum ölçeğinin puan ortalaması 19,79 olarak bulunmuştur. Ölçekten en az puan 10,00 en

çok puan ise 27 olarak bulunmuştur. Aile iklimi ve mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyine ilişkin korelasyon değerlerine tablo 4.2.'de yer verilmiştir.

4.2. Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyine İlişkin Korelasyon Değerleri

Tablo. 4.2.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyine İlişkin Korelasyon Değerleri Tablosu

Değişkenler	1.	2.	3.	4.	5.
1.A. İ. İ.	--				
2.K. A. O.	,352**	--			
3.B. U.	,481**	,317**	--		
4.Mutluluk	,315**	,170**	,267**	--	
5.Evlilik Kaygısı	-,218**	-0,61	-,191**	-,359**	--

**p<0.01, Ortalama ve Standart Sapma

Tablo 4.2.' te görüldüğü gibi, aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik arttıkça mutluluk ölçeği ($r=.315$) puanları artış göstermiştir. Bununla birlikte aile içi ilişkisellik arttıkça evlilik kaygısının ($r=-.218$) azaldığı yönünde anlamlı ilişkiler gözlenmektedir. Kuşaklar arası otorite ($r= ,352$) arttıkça mutluluk ($r= ,170$) da artış göstermiştir. Bilişsel uyum ($r= ,481$) arttıkça mutluluk ($r= ,267$) artış göstermiştir. Bununla birlikte bilişsel uyum arttıkça evlilik kaygısının ($r=-,191$) azaldığı görülmektedir. Mutluluk ve evlilik kaygısına bakıldığında ise negatif korelasyon olduğu görülmüştür.

Katılımcıların aile iklimi ölçeğinden elde ettiği puanların iki değişken ortalamaları arasındaki farkların anlamlılığını test etmek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına tablo. 4.3.'te yer verilmiştir.

4.3. Cinsiyete Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi

Tablo. 4.3.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Cinsiyete Göre U Testi Sonuçları

Değişkenler	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Aile içi ilişkisellik	Kadın	263	160,95	42169,50	7716,500 ,676
	Erkek	61	166,50	10156,50	
Kuşaklar arası otorite	Kadın	263	161,28	42417,00	7701,000 ,626
	Erkek	61	167,75	10233,00	
Bilişsel uyum	Kadın	263	160,41	42189,00	7473,000 ,403
	Erkek	61	171,49	10461,00	
Mutluluk	Kadın	263	160,73	42272,00	7556,000 ,479
	Erkek	61	170,13	10378,00	
Evlilik kaygısı	Kadın	263	164,27	43204,00	7555,000 ,478
	Erkek	61	154,85	9446,00	

Katılımcıların “Aile İklimi, Mutluluk ve Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları cinsiyet bağlamında anlamlı farklılıklar göstermemektedir. $U=7716,500$ $p>.05$. Sıra ortalamalarına bakıldığında kadın katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik puanı erkek katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite sıra ortalamalarına bakıldığında $U= 7701,000$ $p>.05$. erkek katılımcıların puanlarının kadın katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Aile iklimi ölçeği son alt boyutu bilişsel uyumun sıra ortalamalarına bakıldığında $U=7473,000$ $p>.05$. erkek katılımcıların puanlarının kadın katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların mutluluk ölçeği sıra ortalamasına bakıldığında $U= 7556,000$ $p>.05$. erkek katılımcıların puanlarının kadın katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmanın son değişkeni evlilik kaygısı ölçeği sıra ortalamasına bakıldığında $U= 7555,000$ $p>.05$. kadın katılımcıların puanlarının erkek katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların aile iklimi ve mutluluğun bireylerin evlilik kaygı

düzeyinin yaş değişkenine göre Kruskal Wallis testi sonuçlarına tablo 4.4.'te yer verilmiştir.

4.4. Yaşa Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi

Tablo. 4.4.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Yaş Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi Tablosu

Değişkenler		N	Sıra ortalaması	sd	Ki kare	p	Anlamlı fark
Aile içi ilişkisellik	A.18-20	48	166,57	3	4,288	,232	
	B.21-24	135	173,01				
	C.25-30	121	151,89				
	D.31-35	27	143,98				
Kuşaklararası otorite	A.18-20	48	170,14	3	16,686	,001	A-B
	B.21-24	135	184,67				B-C
	C.25-30	121	142,06				B-D
	D.31-35	27	129,18				
Bilişsel uyum	A.18-20	48	174,59	3	6,106	,107	
	B.21-24	135	173,70				
	C.25-30	121	147,35				
	D.31-35	27	153,34				
Mutluluk	A.18-20	48	169,36	3	,709	,871	
	B.21-24	135	164,66				
	C.25-30	121	157,23				
	D.31-35	27	163,48				
Evlilik kaygısı	A.18-20	48	149,32	3	5,212	,157	
	B.21-24	135	154,32				

C.25-30	121	177,76
D.31-35	27	155,14

Katılımcıların “Aile İklimi Ölçeği” alt boyutlarından kuşaklar arası otorite puanları yaş seviyesine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir $\chi^2 = (sd=3, n=331) = 16,686$, $p < .01$. Gruplar arasındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere Mann Whitney U Testi yapılmış elde edilen bulgulara göre 21-24 yaş grubundaki katılımcıların kuşaklar arası otorite puanı 18-20, 25-30 ve 31-35 yaş grubundaki katılımcılar daha yüksek bulunmuştur. Aile iklimi ölçeği alt boyutları, mutluluk ölçeği ve evlilik kaygısı ölçeği değişkenlerine göre gruplar arasında gözlemlenen farklar anlamlı bulunmamıştır. Katılımcıların aile iklimi ve mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyinin ilişki durumuna göre Mann Whitney U testi sonuçlarına tablo. 4.5.’da yer verilmiştir.

4.5. İlişki Durumuna Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi

Tablo. 4.5.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin İlişki Durumuna Göre U Testi Sonuçları

Değişkenler		N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Aile içi ilişkisellik	Yok	204	145,30	29640,50	8730,500	0,30
	Var	101	168,56	17024,50		
Kuşaklar arası otorite	Yok	205	146,29	29988,50	8873,500	,042
	Var	101	168,14	16982,50		
Bilişsel uyum	Yok	205	147,52	30241,50	9126,500	,090
	Var	101	165,64	16729,50		
Mutluluk	Yok	205	138,38	28368,00	7253,000	,000
	Var	101	184,19	18603,00		
	Yok	205	173,97	35664,00	6156,000	,000

Evlilik kaygısı	Var	101	111,95	11307,00
------------------------	-----	-----	--------	----------

Katılımcıların “Aile İklimi, Mutluluk ve Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları ilişki durumuna göre mutluluk ve evlilik kaygısı ölçekleri dışında anlamlı farklılıklar göstermemektedir. $U=8730,500$ $p>.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde romantik ilişkisi olmayan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik puanı romantik ilişkisi olan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. $U=8873,500$ $p>.05$. Aile iklimi alt ölçeklerinden kuşaklar arası otorite alt boyutuna bakıldığında romantik ilişkisi olmayan katılımcıların puanları romantik ilişkisi olan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir.

$U= 9126,500$ $p>.05$. aile iklimi alt ölçeklerinden bilişsel uyum alt boyutuna bakıldığında romantik ilişkisi olmayan katılımcıların puanları romantik ilişkisi olan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. $U= 7253,000$ $p<.05$. mutluluk ölçeğine bakıldığında romantik ilişkisi olmayan katılımcıların puanları romantik ilişkisi olan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. $U=6156,000$ $p<.05$. Evlilik kaygısı ölçeğine bakıldığında romantik ilişkisi olmayan katılımcıların puanları romantik ilişkisi olan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların aile iklimi ve mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyinin kök ailede boşanma durumuna göre Mann Whitney U testi sonuçlarına tablo. 4.6.’de yer verilmiştir.

4.6. Kök Ailede Boşanma Durumuna Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi

Tablo. 4.6.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Kök Ailede Boşanma Durumuna Göre U Testi Sonuçları

Değişkenler	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Aile içi ilişkisellik	Evet	23	118,65	2729,00	2453,000
	Hayır	301	165,32	49597,00	

Kuşaklar arası otorite	Evet	23	141,35	3251,00	2975,0	,260
	Hayır	301	164,12	49399,00	00	
Bilişsel uyum	Evet	23	139,13	3200,00	2924,0	,212
	Hayır	301	164,29	49450,00	00	
Mutluluk	Evet	23	178,78	4112,00	3087,0	,386
	Hayır	301	161,26	48538,00	00	
Evlilik kaygısı	Evet	23	177,11	4073,50	3125,5	,436
	Hayır	301	161,38	48576,50	00	

Katılımcıların “Aile İklimi, Mutluluk ve Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları kök ailede boşanma durumuna göre aile iklimi alt boyutu olan aile içi ilişkisellik boyutu dışında anlamlı farklılıklar göstermemektedir. $U= 2453,000$ $p < .05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde kök ailesinde boşanma olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik puanı kök ailesinde boşanma olmayan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir.

$U= 2975,000$ $p > .05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde kök ailesinde boşanma olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite puanı kök ailesinde boşanma olmayan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. $U= 2924,000$ $p > .05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında kök ailesinde boşanma olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından bilişsel uyum puanı kök ailesinde boşanma olmayan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir.

$U= 3087,000$ $p > .05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde kök ailesinde boşanma olan katılımcıların mutluluk ölçeği puanı kök ailesinde boşanma olmayan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. $U= 3125,500$ $p > .05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde kök ailesinde boşanma olan katılımcıların evlilik kaygısı ölçeği puanı kök ailesinde boşanma olmayan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların aile

iklimi ve mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyinin aile türüne göre Mann Whitney U testi sonuçlarına tablo. 4.7.'de yer verilmiştir.

4.7. Aile Türüne Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi

Tablo. 4.7.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Aile Türüne Göre U Testi Sonuçları

Değişkenler		N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Aile içi ilişkisellik	Çekirdek	263	157,84	41355,00	6460,000	,708
	Geniş	51	152,67	7786,00		
Kuşaklar arası otorite	Çekirdek	263	158,52	41691,50	6437,500	,649
	Geniş	51	152,23	7763,50		
Bilişsel uyum	Çekirdek	263	156,74	41223,50	6507,500	,736
	Geniş	51	161,40	8231,50		
Mutluluk	Çekirdek	263	153,25	40303,50	5587,500	,059
	Geniş	51	179,44	9151,50		
Evlilik kaygısı	Çekirdek	263	155,48	40891,50	6175,500	,370
	Geniş	51	167,91	8563,50		

Katılımcıların “Aile İklimi, Mutluluk ve Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları aile türüne göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. $U= 6460,000$ $p>.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde çekirdek ailesi olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik puanı geniş ailesi olan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. $U= 6437,500$ $p>.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde çekirdek ailesi olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite puanı geniş ailesi olan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir.

$U= 6507,500$ $p>.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde çekirdek ailesi olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından bilişsel uyum puanı geniş ailesi olan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. $U= 5587,500$ $p>.05$. Sıra ortalamaları

dikkate alındığında çekirdek ailesi olan katılımcıların mutluluk puanı geniş ailesi olan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. $U=6175,500$ $p>.05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında çekirdek ailesi olan katılımcıların evlilik kaygısı ölçek puanı geniş ailesi olan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların aile iklimi ve mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyinin evlilik düşüncesine göre Kruskal Wallis testi sonuçlarına tablo. 4.8.'da yer verilmiştir.

4.8. Evlilik Düşüncesine Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi

Tablo. 4.8.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Evlilik Düşüncesine Göre Kruskal Wallis Testi Tablosu

Değişkenler		N	Sıra ortalaması	sd	Ki kare	p	Anlamlı fark
Aile içi ilişkisellik	A. Evet	184	173,98	2	7,564	,023	A-C
	B. Hayır	53	153,50				
	C.Kararsız	87	141,74				
Kuşaklararası otorite	A. Evet	184	170,42	2	3,765	,152	
	B. Hayır	53	160,59				
	C.Kararsız	87	146,92				
Bilişsel uyum	A. Evet	184	174,00	2	7,470	,024	A-C
	B. Hayır	53	137,33				
	C.Kararsız	87	153,51				
Mutluluk	A. Evet	184	181,53	2	19,385	,000	A-C
	B. Hayır	53	150,74				
	C.Kararsız	87	129,42				
Evlilik kaygısı	A. Evet	184	116,33	2	108,668	,000	A-C
	B. Hayır	53	244,92				
	C.Kararsız	87	209,94				

Katılımcıların “Aile İklimi Ölçeği” alt boyutlarından aile içi ilişkisellik puanları evlilik düşüncesine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. $\chi^2 = (sd=3, n=331) = 7,564$, $p<.01$. Bununla birlikte bilişsel uyum puanları evlilik düşüncesine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. $\chi^2 = (sd=3, n=331) = 7,470$, $p<.01$. Katılımcıların “Mutluluk Ölçeği” puanları evlilik düşüncesine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. $\chi^2 = (sd=3, n=331) = 19,385$, $p<.01$. Son olarak “Evlilik Kaygısı Ölçeği” puanları evlilik düşüncesine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. $\chi^2 = (sd=3, n=331) = 108,668$, $p<.01$.

Gruplar arasındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U Testi yapılmış ulaşılan bulgulara evlilik düşüncesi olan katılımcıların puanlarının kararsız katılımcılardan düşük olduğu görülmüştür. Aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite değişkenlerine göre gruplar arasında gözlemlenen fark anlamlı bulunmamıştır.

Katılımcıların aile iklimi ve mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyinin mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olma durumuna göre Mann Whitney U testi sonuçlarına tablo. 4.9.’da yer verilmiştir.

4.9. Düzeyinin Mutlu ve Huzurlu Bir Aileye Sahip Olma Durumuna Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi

Tablo. 4.9.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Mutlu ve Huzurlu Bir Aileye Sahip Olma Durumuna Göre U Testi Sonuçları

Değişkenler		N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Aile içi ilişkisellik	Evet	245	187,42	45729,50	3436,500	,000
	Hayır	79	83,50	6596,50		
	Evet	245	173,78	42576,00	6914,000	,000

Kuşaklar arası otorite	Hayır	79	127,52	10074,00		
	Evet	245	179,34	43939,50	5550,500	,000
Bilişsel uyum	Hayır	79	110,26	8710,50		
	Evet	245	175,72	43052,00	6438,000	,000
Mutluluk	Hayır	79	121,49	9598,00		
	Evet	245	150,27	36816,00	6681,000	,000
Evlilik kaygısı	Hayır	79	200,43	15834,00		
	Evet	245	150,27	36816,00	6681,000	,000

Katılımcıların “Aile İklimi, Mutluluk ve Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olma durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. $U=3436,500$ $p<.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik puanı mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olmayan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. $U=6914,000$ $p<.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite puanı mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olmayan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir.

$U=5550,500$ $p<.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından bilişsel uyum puanı mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olmayan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. $U=6438,000$ $p<.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olan katılımcıların mutluluk ölçeği puanı mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olmayan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. $U= 6681,000$ $p<.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olan katılımcıların evlilik kaygısı ölçeği puanı mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olmayan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların aile iklimi ve mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyinin boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna göre U testi sonuçlarına tablo. 4.10.’de yer verilmiştir.

4.10. Boşanma Haberlerinin Evlilikten Uzaklaştırma Durumuna Göre Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi

Tablo. 4.10.: Aile İklimi ve Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyinin Boşanma Haberlerinin Evlilikten Uzaklaştırma Durumuna Göre U Testi Sonuçları

Değişkenler		N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Aile içi ilişkisellik	Evet	155	151,64	23352,50	11417,500	,057
	Hayır	169	171,44	28973,50		
Kuşaklar arası otorite	Evet	155	158,22	24524,00	12434,000	,429
	Hayır	169	166,43	28126,00		
Bilişsel uyum	Evet	155	153,38	23774,00	11684,000	,092
	Hayır	169	170,86	28876,00		
Mutluluk	Evet	155	149,19	23124,00	11034,000	,014
	Hayır	169	174,71	29526,00		
Evlilik kaygısı	Evet	155	213,02	33018,00	5267,000	,000
	Hayır	169	116,17	19632,00		

Katılımcıların “Aile İklimi, Mutluluk ve Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna göre mutluluk ve evlilik kaygısı ölçekleri dışında anlamlı farklılıklar göstermemektedir. $U= 11417,500$ $p>.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki ettiğini ifade eden katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik puanı boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki etmediğini ifade eden katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. $U=12434,000$ $p>.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki ettiğini ifade eden katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite puanı boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki etmediğini ifade eden katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir.

U=11684,000 $p>.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki ettiğini ifade eden katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından bilişsel uyum puanı boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki etmediğini ifade eden katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. U=11034,000 $p>.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki ettiğini ifade eden katılımcıların mutluluk ölçeği puanı boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki etmediğini ifade eden katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. U=5267,000 $p>.05$. Sıra ortalamaları incelendiğinde boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki ettiğini ifade eden katılımcıların evlilik kaygısı ölçek puanı boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki etmediğini ifade eden katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME, TARTIŞMA

Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgular, araştırmanın amaçları bağlamında tartışılarak literatür desteği ile yorumlanmıştır. Bununla birlikte önerilere yer verilmiştir.

5.1. Araştırma Grubunun Aile İkliminin Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

Araştırma grubu aile iklimi ölçeğinin cinsiyete göre sonuçları incelendiğinde anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Kadınların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik puanı erkeklerden düşük olduğu görülmektedir. Araştırma grubunun aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite sıra ortalamaları incelendiğinde erkeklerin puanlarının kadınlardan yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Aile iklimi ölçeği son alt boyutu bilişsel uyumun sıra ortalamaları incelendiğinde erkeklerin puanlarının kadınlardan yüksek olduğu görülmektedir. Akpınar (2021) tarafından yapılan genç yetişkinlere yönelik aile iklimi, duygu durumu, sahte benlik algısı üzerinde yaptığı çalışmasında cinsiyet bağlamında aile iklimi alt boyutları anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

Daldaban (2021) tarafından, üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimi tutumları ile aile iklimi arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik yapmış olduğu çalışmada aile iklimi alt boyutlarının cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermediği belirtilmiştir. Balkaya (2021) tarafından aile ikliminin ve benlik oluşumunun romantik ilişkilerde bağlanma stili ile ilişkisi üzerinde yapılan çalışmasında aile iklimi ölçeğinin cinsiyete göre kuşaklar arası otorite alt boyutu dışında anlamlı farklılıklar göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle mevcut çalışma dahilinde yapılan diğer çalışmaların da anlamlı farklılıklar göstermeme nedeni cinsiyet bağlamında katılımcı sayısının dengesizliğinden kaynaklandığı düşünülebilir. Bununla birlikte araştırma grubunun birbirine yakın görüşe sahip olması durumundan kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Turgut (2019)'un üniversite öğrencileri kapsamında aile iklimi, iyi oluş ve benlik kurgularına yönelik çalışmasında aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik

kadınların lehinde anlamlı farklılık göstermektedir. Kuşaklar arası otorite alt boyutunda ise erkeklerin lehinde anlamlı farklılık göstermektedir. Bilişsel uyum cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Buradan hareketle kadınların erkeklere kıyasla aile içi ilişkileri daha fazla önemseddiği ifade edilmiştir.

Bulgur (2023) tarafından bireyin içine doğduğu aile iklimi ile benlik gelişimi arasındaki ilişki üzerinde yapılan çalışmada cinsiyete göre aile iklimi ölçek puanları anlamlı farklılıklar göstermiştir. Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre aile iklimi ölçek puanları daha olumlu yönde değerlendirilmiştir. Özellikle aile içi ilişkiselliğin anlamlı farklılıklar gösterdiği belirtilmiştir. Yılmaz (2020) tarafından e-spor oyuncularına yönelik yapılan bir çalışmada aile ikliminin cinsiyete göre yalnız aile içi ilişkisellik alt boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Erkek e-spor oyuncuların kadınlardan daha yüksek puan aldıkları gözlenmektedir.

Katılımcıların “Aile İklimi Ölçeği” alt boyutlarından kuşaklar arası otorite puanları yaş düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Gruplar arasındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U Testi yapılmış ulaşılan bulgulara göre 21-24 yaş grubundaki katılımcıların 18-20, 25-30 ve 31-35 yaş grubundaki katılımcılara göre kuşaklar arası otorite puanı daha yüksek bulunmuştur. Buradan hareketle 21-24 yaşındaki katılımcıların ebeveynlerine ve ailelerine daha bağlı oldukları ve ailede kuşaklar arası otoritenin yansıttığı hiyerarşinin kendilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılabılır. Bununla birlikte genç yetişkin sayılan grubun içinde üniversite öğrenimine devam eden, aileye ekonomik anlamda bağımlı grup olmasından dolayı bu sonucun etkilenebileceği düşünülmektedir. Aile iklimi ölçeği alt boyutları, mutluluk ölçeği ve evlilik kaygısı ölçeği değişkenlerine göre gruplar arasında gözlemlenen farklar anlamlı bulunmamıştır. Akpınar (2021) tarafından yapılan çalışmada aile iklimi ölçeği yaşa göre anlamlı farklılıklar göstermemiştir. Kaplan (2019) tarafından yapılan aile iklimi, aile ve kuşaklar arası ilişki ile aile uyumu üzerinde yapılan çalışmada yaş bağlamında anlamlı farklılıklar görülmemektedir. Özey (2022) tarafından yapılan çalışmasında aile içi iletişim ölçeğinin yaş düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermediği bulunmuştur. Bu çalışmanın sonucu yalnız orta ergen yaş düzeyini ve benzer tutum gösteren aile yapısını kapsamı nedeniyle ilişkilendirilmiştir.

Bulgur (2023) tarafından yapılan çalışmada yaş aralıkları kuşaklar bağlamında ele alınmış olup kuşaklar arası otorite ve bilişsel uyum alt boyutlarında anlamlı

farklılıkların bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kuşaklar arası otorite alt boyutunda Baby Boomers ve gelenekselcilerin puanlarının Z, Y ve X kuşaklarına göre çok yüksek bulunduğu görülmektedir. Bilişsel uyum alt boyutunda ise Baby Boomers, X ve Y kuşaklarının puanları Z kuşağına kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan hareketle kuşaklar arası otoritenin Baby Boomers ve Gelenekselci kuşaklar tarafından daha fazla önemsendiği, bilişsel uyum boyutunda ise Z kuşağının daha çok kendi fikirleri doğrultusunda kararlar aldıkları sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların “Aile İklimi Ölçek” puanları ilişki durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Bu durumun araştırma grubunun birbiriyle benzer yanıtlar vermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çalışmada ulaşılan sonuçların aksine Kabasakal ve Aktaş (2021) tarafından, algılanan sosyal destek ve aile iklimi düzeyleri üzerinde yapılan çalışma medeni durum bağlamında ele alınmış ve anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Evli olan katılımcıların aileden sağladığı destek bekar katılımcılardan yüksek olarak gözlemlenmiştir. Bununla birlikte aile içi ilişkisellik ve bilişsel uyum alt boyutlarına bakıldığında evlilerin puanları bekarlardan yüksek bulunmuş ve anlamlı farklılıklar göstermiştir. Bulgur (2023) tarafından aile iklimi ile benlik gelişimi arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada aile ikliminin medeni durum bağlamında anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Evli bireylerin aile iklimine yönelik bulguları bekarlardan daha olumlu bulunmuştur.

Balkaya (2021) tarafından yapılan algılanan aile iklimi, benlik oluşumu, bağlanma stilleri üzerinde yapmış olduğu çalışmada aile iklimi alt boyutlarından kuşaklar arası otorite ve bilişsel uyumun katılımcıların medeni durumları bağlamında anlamlı farklılıklar göstermiştir. Bu durumu bekar bireylerin yalnız kendilerinden sorumlu olmaları ile ilişkilendirmiştir. Bununla birlikte evli bireylerin de kendi kurmuş oldukları ailenin etkisi ve Türk aile yapısının etkisi ile kuşaklar arası otorite puanlarının yüksek çıkması etkilediği yönünde değerlendirme yapılmıştır. Alanyazına bakıldığında ulaşılan sonuçlar çalışmadan farklı görülmektedir. Farklı sonuçlar vermesi, katılımcıların benzer tutum göstermesi, yaş ve cinsiyet dağılımının eşit olmaması nedeniyle açıklanabilir.

Katılımcıların “Aile İklimi Ölçek” puanları kök ailede boşanma durumuna göre aile iklimi alt boyutu olan aile içi ilişkisellik boyutu dışında anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Kök ailesinde boşanma olmayanların aile içi ilişkisellik

düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Boşanma durumunda ailedeki her üyenin olumsuz yönde etkilendiği düşünülmektedir.

Yavuz (2022) tarafından ergenlere yönelik aile aidiyeti ve prososyal davranışlar üzerinde yapılan çalışmada ailede boşanma durumunun aile aidiyeti ile anlamlı farklılıklar göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Görmüş (2021) tarafından, bağlanma stilleri, benlik saygısı, aile aidiyeti ve yaşanan güçlükler üzerinde yapılan çalışmada kök ailenin birlikteliği bağlamında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Aslantürk, Kesen ve Daşbaş (2020) tarafından yapılan çalışmada ebeveyn birlikteliği bağlamında anne babası birlikte olanların aile aidiyetleri anne babası ayrı olan katılımcılardan yüksek düzeyde bulunmuştur. Her ne kadar aile iklimi, aile aidiyeti bağlamında boşanma durumları arasında anlamlı farklılıklar bulunmasa da ebeveyni birlikte olan çocukların ebeveyni ayrılmış çocuklara göre aile aidiyet ve kendilik düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmaktadır (Öngider, 2013, s. 157).

Katılımcıların “Aile İklimi Ölçek” puanları aile türüne göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Çekirdek ailesi olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik puanı geniş ailesi olan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Çekirdek ailesi olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite puanı geniş ailesi olan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Çekirdek ailesi olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından bilişsel uyum puanı geniş ailesi olan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. Kaplan (2019) tarafından yapılan aile iklimi, aile ve kuşaklar arası ilişki ile aile uyumu üzerinde yapılan çalışmada aile türüne göre değerlendirildiğinde çekirdek ve geniş aileye sahip katılımcıların aile iklimi ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Aile içi ilişkisellik, bilişsel uyum bağlamında aile türüne göre parçalanmış veya yeniden birleşmiş aile türünün puanları çekirdek ve geniş aile türüne göre daha düşük seviyede bulunmuştur. Aslantürk ve Kesen vd., (2020) tarafından yapılan çalışmada aile türü bağlamında çekirdek ailesi olanların aile aidiyet düzeyleri geniş ailesi olan katılımcılara oranla yüksek bulunmuştur. Buradan hareketle çalışmada da aile iklimi alt boyutlarına bakıldığında ebeveyni boşanmış katılımcıların puanları daha düşük görülmüştür. Bu bağlamda ailede boşanmanın bulunması bireylerin aile iklimini olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir.

Yavuz (2022) tarafından ergenlere yönelik aile aidiyeti ve prososyal davranışlar üzerinde yapılan çalışmada aile türüne göre aile aidiyeti ile anlamlı farklılıklar

göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bulgur (2023) tarafından yapılan çalışmada aile türüne göre aile iklimi ölçeği alt boyutlarından aile içi ilişkisellik boyutunda anlamlı farklılıklar görülmüştür. Aile içi ilişkisellik alt boyutuna bakıldığında geniş ve çekirdek aile türüne sahip olanların puanları tek ebeveynli katılımcılardan yüksek olarak bulunmuştur. Kuşaklar arası otorite ile bilişsel uyum alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır.

Katılımcıların “Aile İklimi Ölçeği” alt boyutlarından aile içi ilişkisellik ve bilişsel uyumuna bakıldığında evlilik düşüncesine göre anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Gruplar arasındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U Testi yapılmış ulaşılan bulgulara göre evlilik düşüncesi olan katılımcıların puanlarının kararsız katılımcılardan yüksek olduğu görülmüştür. Aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite değişkenlerine göre gruplar arasında gözlemlenen fark anlamlı bulunmamıştır. Bu konuda doğrudan aile iklimi bağlamında evlilik düşüncesinin ele alındığı bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak ilgili araştırmalara bakıldığında Öngider (2013) tarafından yapılan bir çalışmada ebeveynleri boşanmış çocukların yetişkinlik döneminde evlilik tutumlarının etkilendiği bir diğer deyişle evli ailelere sahip bireylere kıyasla boşanmış aileye sahip olanların daha fazla boşanma oranına sahip oldukları görülmektedir. Buradan hareketle aile ilişkileri iyi olanların evliliğe bakış açıları da olumlu etkilendiği gözlenmektedir. Bu sonuca göre aile iklimi, bir diğer deyişle aile içi ilişkiler bireyin evlilik kararı almasında önemli bir role sahiptir denilebilir.

Kaçar ve Parlar (2019) tarafından yapılan çalışmada bireylerin evlilik öncesinde flört süresi ne kadar uzarsa evliliğe bakış açısının o kadar iyimser olduğu ve birbirlerinin daha iyi tanıdıkları yönünde ifadelere yer verilmiştir. Türkarlan, Suleymanov (2010) tarafından üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik görüşlerini bildiren bir çalışmada evlenme kararı alınırken bireysel kararlarının yanında ailelerinin onaylarının da önem arz etmesi, evlilik kararı alınırken dünya görüşü, inanç gibi önemli faktörlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Buradan hareketle sağlıklı aile iklimine sahip olmak önem arz ettiği yönünde değerlendirilebilir.

Katılımcıların “Aile İklimi Ölçek” puanları mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olma durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutu olan aile içi ilişkisellik puanı mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olmayan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Mutlu

ve huzurlu bir aileye sahip olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutlarından kuşaklar arası otorite puanı mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olmayan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir.

Mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olan katılımcıların aile iklimi ölçeği alt boyutu olan bilişsel uyum puanı mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olmayan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir.

Çeliksoy (2021) tarafından, evlilik uyum, aile değerlendirme ve öznel iyi oluşa yönelik yapılan çalışmada aile değerlendirme düzeyi arttıkça evlilik uyumu ve yaşam değerlendirme düzeylerinin de arttığı görülmektedir. Ayberk, Taylan (2021) tarafından yapılan çalışmaya göre aile aidiyetinin yüksek oluşu bireyin ailenin bir ferdi olduğunu kabul ederek, uyum içerisinde bulunması, sevincini üzüntüsünü paylaşabilmesi olarak ifade edilebilir. Ailede ne kadar sağlıklı ilişkiler kurulursa bireyin sosyal çevresiyle etkileşimi de olumlu yönde etkilenir. Sağlıklı ailede yetişen bireyin eş seçim kararı ile kurmuş olduğu yuvada şiddetli geçimsizlik, aldatma, aile sorunu, ekonomik yoksunluk gibi olumsuz faktörler de oldukça azaltılabileceği yönünde değerlendirilmiştir.

Katılımcıların “Aile İklimi Ölçek” puanları boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna göre mutluluk ve evlilik kaygısı ölçekleri dışında anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Yüce, Yaman (2022) tarafından yapılan, sosyal hizmet uzmanlarının evlilik ve aileye bakış açılarına yönelik boşanma davası dosyalarında görülen olumsuzluklar nedeniyle evlilikten uzaklaştıkları, evliliği erteledikleri sonucuna varılmıştır. Literatüre bakıldığında doğrudan bu konuya ilişkin çalışmalara rastlanılmamıştır.

5.2. Katılımcıların Mutluluk Düzeylerinin Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

Katılımcıların “Mutluluk Ölçek” puanları cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Erkek katılımcıların puanlarının kadın katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Mutluluk ile cinsiyetin ilişkisine bakılan farklı çalışmalarda cinsiyet bağlamında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Toprak (2014) tarafından yapılan bir çalışmada ise mutluluk ile cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Yapılan farklı çalışmalar da mutluluk düzeyinin cinsiyete göre değişiklik göstermediği

yönünde sonuçlanmıştır (Kangal, 2013, s. 220). Çirkin ve Göksel (2016) tarafından, mutluluk ve gelir üzerine yapılan çalışmaya göre cinsiyet bağlamında değerlendirildiğinde kadınların erkeklere oranla daha fazla mutlu oldukları görülmektedir. Bu durumu ise kadınların duygularını erkeklere oranla daha fazla dışa vurdukları ile ilişkilendirmektedir.

Katılımcıların mutluluk ölçeği puanlarının yaş düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermediği görülmektedir. Mutluluk ile yaş ilişkisine bakılan farklı çalışmalarda cinsiyet bağlamında hem etkilediği hem de etkilemediğine yönelik çalışmaların bulunduğu ifade edilmiştir (Kangal, 2013, s. 221). Bu sonucun cinsiyet dağılımına göre dengeli katılımcının olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcıların “Mutluluk Ölçek” puanları ilişki durumuna anlamlı farklılıklar göstermektedir. Mutluluk ölçeğine bakıldığında romantik ilişkisi olmayan katılımcıların puanları romantik ilişkisi olan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. Bülbül ve Giray (2011) çalışmasında, medeni durum bağlamında katılımcıların mutluluk düzeylerine bakıldığında evli bireyleri en mutlu eden unsur aileleri iken boşanmış bireylerin mutluluğu işlerinde aradıkları gözlenmiştir. Buradan hareketle romantik ilişkisi olanların diğerlerine göre daha mutlu olduğu görülmektedir. İnsan sosyal bir varlıktır ve daima paylaşmaya ihtiyaç duymaktadır, bu bağlamda iyi giden ilişkilerin olması bireyi besleyen bir kaynak olarak değerlendirilebilir.

Kangal (2013)’ın çalışmasında ise evli bireylerin bekar bireylere oranla daha mutlu oldukları sonucu bulunmaktadır. Evli olanların hiç evlenmemiş ya da dul bireylerden daha mutlu olduğu ifade edilmiştir. Bunu destekleyen pek çok çalışmanın bulunduğu değinilmiştir (Lee vd. 1991, Hayo ve Seirfert 2003 akt. Kangal, 2013, s. 222). Başka bir çalışmada ise katılımcıların %90’ı evlilik yaşantısında mutlu olduklarını, %70 oranında evlendikten sonra mutlu olduklarını belirtmişlerdir. Buradan hareketle evlilik ve aile kurulması sonrasında bireylerin daha mutlu olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Katılımcıların “Mutluluk Ölçek” puanları kök ailede boşanma durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Kök ailesinde boşanma olan katılımcıların mutluluk ölçeği puanı kök ailesinde boşanma olmayan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. Sonucun anlamlı bulunmamasındaki en önemli etkenin boşanmış ve boşanmamış ebeveyne sahip bireylerin katılımında dengeli bir oranın bulunmaması

olarak değerlendirilebilir. Bu doğrultuda Otrar, Demirbilek (2013) tarafından yapılan çalışmaya göre ebeveyni birlikte olan katılımcıların, parçalanmış aileye sahip katılımcılardan benlik algısı ve benlik saygısı daha yüksek bulunmaktadır.

Katılımcıların “Mutluluk Ölçek” puanları aile türüne göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Yeter (2019) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin mutluluk düzeylerinde aile türüne göre anlamlı farklılığa rastlanmamaktadır. Bu sonucun ebeveynleri boşanmamış olanların ve çekirdek aile türüne sahip olanların daha fazla katılım sağlamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcıların “Mutluluk Ölçeği” puanları evlilik düşüncesine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Gruplar arasındaki farkı belirlemek üzere Mann Whitney U Testi yapılmış elde edilen bulgulara evlilik düşüncesi olan katılımcıların puanlarının kararsız katılımcılardan yüksek olduğu görülmüştür. Evlilik düşüncesi olanların mutluluk seviyesi aile iklimi puanları ile ele alındığında aile ilişkileri olumlu olanların evliliğe sıcak baktığı, aile iklimi puanları daha az olanların kararsız olduğu düşünülebilir.

Mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olan katılımcıların mutluluk ölçeği puanı mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olmayan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Akbaş, Gökyıldız Sürücü vd., (2019) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarına yönelik çalışmada katılımcıların %91,5 oranında ebeveynlerinin mutlu bir evliliğe sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Evlilik tutumu ile ebeveynin evlilikte mutluluğunun arasındaki ilişkiye bakıldığında ebeveyni mutlu olanların evlilik tutum puanlarının daha yüksek bulunduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda aile bütünlüğünün nesiller arasında önem arz ettiği görülmektedir.

Katılımcıların “Mutluluk Ölçek” puanları boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki ettiğini ifade eden katılımcıların mutluluk ölçeği puanı boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki etmediğini ifade eden katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. Akbaş, Gökyıldız Sürücü vd., (2019) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %63’ü kadına yönelik şiddetin evlilikten soğumalarına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuya yönelik spesifik olarak çalışmaların oldukça az olduğu gözlemlenmektedir. Bu verilerden hareketle sosyal çevrede görülen, duyulan boşanma haberlerinin yaygınlaşması

bireylerin evliliğe olumsuz bakmalarına, mutlu olamayacakları yönünde düşüncelerinin artmasına neden olduğu düşünülmektedir.

5.3. Katılımcıların Evlilik Kaygı Düzeylerinin Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

Katılımcıların “Evlilik Kaygısı Ölçek” puanı cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Evlilik kaygısı ölçeği sıra ortalamasına bakıldığında kadın katılımcıların puanlarının erkek katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Onay (2023) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların evlilik kaygısı ölçeği cinsiyet değişkenine göre anlamlı bulunmaktadır. Katılımcıların evlilik kaygı düzeyi cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla puanları daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öz (2022) tarafından, bekarların evlilik kaygısı ve evliliğe yüklenen anlam üzerinde yapılan çalışmada kadınların evlilik kaygı düzeyi erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Yılmaz (2023)’ın yaptığı çalışmada evlilik kaygısı ile cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Bu durum kadın ve erkek katılımcı sayısındaki dengesizlikle ilişkilendirilerek değerlendirilmiştir. Akın (2022) tarafından, evlilik kaygısı, mental hastalık riski ve yaşam kalitesi üzerine yapılan çalışmada evlilik kaygısı ile cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır.

Evlilik kaygısı ölçeği yaşa göre gruplar arasında gözlemlenen farklar anlamlı bulunmamıştır. Güler (2021) tarafından, bekar bireylerin evlilik kaygısı ile evliliğe yükledikleri anlam üzerinde yapılan çalışmasında yaş bağlamında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Benzer şekilde Sezer (2019) tarafından yapılan, üniversite öğrencilerinin evlilik kaygısı ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır.

Elde edilen verilerin aksine Kestir (2021) tarafından, evlilik kaygısı bağlamında beden algısı, ebeveyn bağlanma stili üzerinde yapılan çalışmasında yaş düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Romantik ilişkisi olan katılımcıların evlilik kaygısı 32 yaş ve üzerindeki katılımcılarda diğerlerine göre daha fazla görülmektedir.

Yılmaz (2023)’ın yaptığı çalışmada evlilik kaygısı ile yaş değişkeni arasında pozitif korelasyon saptanmıştır. Bu bağlamda yaş arttıkça evlilik kaygısı da artış göstermektedir. Katılımcıların “Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları ilişki durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Evlilik kaygısı ölçeğine bakıldığında romantik

ilişkisi olmayan katılımcıların puanları romantik ilişkisi olan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Payat (2021)'ın genç yetişkinlerin evlilik kaygısı ile mutluluk korkusu üzerinde yapılan çalışmada bireylerin evlilik kaygıları ile ilişki durumu değişkeni arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların evlilik kaygı düzeylerinin olumsuz ilişki deneyimi değişkeni ile değerlendirildiğinde olumsuz deneyime sahip olanların kaygı düzeyinin yükseldiği saptanmıştır.

Katılımcıların “Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları kök ailede boşanma durumuna göre aile iklimi alt boyutu olan aile içi ilişkisellik boyutu dışında anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Akın (2022)'ın bekar bireylerin evlilik kaygı düzeyinin belirlenmesine ilişkin yaptığı çalışmada kök ailede ebeveynin boşanma durumuna ilişkin anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Öz (2022) tarafından yapılan çalışmada evlilik kaygısı ile ebeveynlerin birliktelik durumuna göre anlamlı farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Ebeveynleri hayatta olan katılımcıların evlilik kaygı düzeyleri ebeveyni vefat etmiş katılımcıların puanlarından düşük seviyede bulunmaktadır.

Evlilik Kaygısı Ölçeği” puanları evlilik düşüncesine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Evlilik düşüncesi olan katılımcıların puanlarının kararsız katılımcılardan düşük olduğu görülmüştür. Yapılan bir çalışmada bekar bireylerin evlilik düşüncesinin olup olmadığı sorulduğunda evlenmek istememeleri yüksek oranda dikkat çekmiştir ve bu durum güven sorunu, riskli bir karar olarak görülmesi ve eğitim seviyesinin artışı ile ilişkilendirilmiştir (Ünal ve Avcı, 2019, s. 2649). Evlilik düşüncesi olanların evlilik kaygılarının düşük olduğu görülmektedir. Birbirini destekleyen ve doğru orantılı bir sonuç olması itibariyle olumlu yönde değerlendirilmektedir. Kararsız olanların evlilik kaygılarının yüksek olması ise onları endişelendiren çeşitli konuların olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların “Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olma durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olan katılımcıların evlilik kaygısı ölçeği puanı mutlu ve huzurlu bir aileye sahip olmayan katılımcılardan düşük olduğu görülmektedir. Onay (2023) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların ebeveyn ilişki doyumu ölçeğine göre ebeveyn ilişki doyumu çok iyi olanların, ebeveyn ilişki doyumu hiç, kısmen olan katılımcılardan güvenli bağlanma düzeyi daha yüksek olduğu saptanmıştır. Noller (1995)'in savunduğu, bireylerin sosyal ilişkilerde etkileşim biçimleri, büyük oranda kök ailelerinde iletişim

kurma biçimleriyle ilişkili olduğu varsayımını desteklemektedir (Erdoğan, 2021). Yapılan farklı bir çalışmada ise gençlerin evliliğe bakış açılarının genel itibariyle olumlu yönde olduğu ifade edilmiştir. Buradan hareketle gençlerin evliliğe bakış açılarının kök aileleriyle ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. (Alqashan ve Alkandari 2010 akt. Keldal, 2021) aile bütünlüğü olan gençlerin bireylerin evliliğe yönelik tutumlarının olumlu olduğunu bununla birlikte aile bütünlüğü olmayan gençlerin boşanma tutumuna daha yatkın olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcıların “Evlilik Kaygısı Ölçek” puanları boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki ettiğini ifade eden katılımcıların evlilik kaygısı ölçek puanı boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna etki etmediğini ifade eden katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Varılan sonuca göre Yüce, Yaman (2022) tarafından yapılan, sosyal çalışmacıların evlilik ve aile kurumuna bakış açlarına yönelik boşanma davası dosyalarında görülen olumsuzluklar nedeniyle evlilikten uzaklaştıkları, evliliği erteledikleri çalışma ulaşılan sonucu destekleyebilir niteliktedir.

5.4. Araştırma Grubunun Korelasyon Değerleri Açısından Değerlendirilmesi

Araştırma grubunun aile iklimi ölçeğinin alt boyutlarından olan aile içi ilişkisellik düzeyi arttığında mutluluk düzeylerinin de artışı gözlenmektedir. Bu bağlamda aile içi ilişkilerin bireylerin mutluluğu ile yakından ilişkili olduğu söylenebilir. Bununla birlikte aile iklimi ölçeğinin alt boyutlarından bilişsel uyumun artması ile mutluluğun da artması benzer biçimde birbirini destekleyen sonuçlara ulaşıldığını göstermektedir. Bilişsel uyumun, aile içinde paylaşımların olduğu, benzer düşünme biçimine sahip olmaları ve uyum içerisinde hareket edebildikleri düşünüldüğünde bireylerin mutluluk düzeylerinin yüksek olması beklenen bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Bilişsel uyumun artması ile evlilik kaygısı düzeylerinin düşük olması ise bireylerin sağlıklı, mutlu ve uyumlu bir aile ortamında bulunması evliliğe yönelik olumsuz bakış açılarının ortadan kalkmasını sağladığı söylenebilir. Son olarak mutluluk ile evlilik kaygısı arasında negatif yönlü korelasyon bulunmuştur. Bireylerin mutluluklarının artışı ile evliliğe yönelik bakış açılarının daha ılımlı olduğu, aile içi ilişkilerin de

olumlu seyretmesi ile tamamıyla evliliğe yönelik bakış aıların olumlu etkilendiği düşünölmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç itibariyle aile iklimi ölçeği cinsiyete, ilişki durumuna, kök ailede boşanma durumuna, aile türüne, boşanma haberlerinin etki etme durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Mutluluk ölçeği cinsiyete, yaşa, kök ailede boşanma durumuna, aile türüne göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Evlilik kaygısı ölçeği cinsiyete, yaşa, kök ailede boşanma durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Sonuçların anlamsız bulunması, gönüllü katılım esaslı bir çalışma olması nedeniyle erkek katılımcıların az oranda katılım göstermesi sonucu cinsiyet bağlamında dengeli dağılım göstermemiş olması düşünülebilir.

Aile iklimi bağlamında ulaşılan sonuçlara bakıldığında yaşa göre kuşaklar arası otorite puanı 21-24 yaş aralığında diğerlerine göre oldukça yüksek seviyede anlamlı bulunmaktadır. Ailelerinde kuşaklar arası otoritenin varlığını olumlu değerlendirdikleri düşünülebilir. Öte yandan akademik eğitim süreci devam eden yaş aralığında olmaları nedeniyle aileye daha bağlı konumda olmaları da sonucu etkileyen faktörlerden biri olarak yorumlanabilir. Aile iklimi ölçeği ve mutlu huzurlu aileye sahip olma durumuna göre anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bu sonuç aile içerisinde ilişkileri iyi olan katılımcıların aile iklimi ölçekleri ile mutlu aileye sahip olma durumlarının doğru orantılı olduğunu ve beklenen sonuç olduğunu göstermektedir. Romantik ilişkisi olan ve evlilik düşüncesi olan katılımcıların mutluluk düzeyleri de yüksek bulunmaktadır.

Mutlu ve huzurlu aileye sahip olanlar daha mutlu ve evlilik kaygıları daha düşük seviyede, ilişkisi olmayanlar daha kaygılı, boşanma haberlerinin evlilikten uzaklaştırma durumuna göre etkilenen katılımcıların evlilik kaygıları daha yüksek düzeyde bulunmaktadır. İlişkisi olan katılımcıların mutluluk düzeyi daha yüksek bulunmaktadır. Evlilik düşüncesi olan katılımcıların evlilik kaygıları düşük düzeydedir. Elde edilen verilerden hareketle aile içi ilişkilerin bireylerin mutluluk düzeyleri, evliliğe bakış açıları bağlamında yakından ilişkili olduğu görülmektedir.

Küreselleşen dünyada Türkiye'nin evlenme ve boşanma oranları, aile içi ilişkileri zaman içinde değişime uğramış ve yozlaşmıştır. Kültürel ve manevi bağlamda olumsuz yöndeki değişimler göz önüne alındığında mevcut durumu korumak ve ilişkileri güçlendirmek, ailenin varlığının korunması önem arz etmektedir. Ailenin kutsallığı ve nesillerin devamı, sağlıklı ekosistemin kurulabilmesi için genç

yetişkinlerin, ailelerin bilinçlendirilmesi gerekli görülmektedir. Bu bağlamda uygulayıcılar ve araştırmacılara yönelik bazı öneriler aşağıda sunulmuştur:

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışmaya 331 katılımcı dahil edilmiştir. Bu ve benzer çalışmaların genellenebilmesi için bu çalışmaların farklı örneklem grupları içinde yapılması önerilmektedir.
2. Çalışmaya yalnız bekar bireyler dahil edilmiştir. Çalışmanın evli, bekar, boşanmış bireyler olarak çeşitlendirilerek yapılması önerilmektedir.
3. Çalışmaya yönelik sosyo-demografik değişkenler çeşitlendirilebilir. Olumsuz ilişki deneyimi olup olmadığı, psikiyatrik rahatsızlık geçmişi olup olmadığı yönünde soruların eklenmesi önerilmektedir.
4. Türk alanyazınına bakıldığında aile iklimi, evlilik kaygısı alanlarında yeterli çalışmanın bulunmadığı görülmektedir. Bu konulara ilişkin daha fazla araştırma yapılması alanyazına önemli seviyede katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
5. Nicel olarak yürütülen bu çalışma nitel veya karma desenle benzer çalışmaların yapılması önerilmektedir.
6. Aile iklimini ölçen farklı ölçeklerden faydalanarak çalışma tekrar edilebilir.
7. Evlilik kaygısı değişkenine ilişkin alanyazında yeterli oranda çalışmanın bulunmadığı görülmektedir. Buradan hareketle evlilik kaygısı üzerinde çeşitli değişkenler ile yeni çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Aile iklimi alt boyutu olan aile içi ilişkisellik arttıkça mutluluk düzeylerinin de yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte aile içi ilişkisellik arttıkça bireylerin evlilik kaygı düzeylerinin azaldığı, kuşaklar arası otorite ve bilişsel uyum arttıkça mutluluğun arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Mutluluk ve evlilik kaygısına yönelik negatif yönde ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle aile ikliminin arttırılması yönünde pilot çalışma düzenlenerek ilgili kurumlar aracılığı ile psikoeğitim programları düzenlenebilir.
2. Gençlerin mutlulukları ile evlilik kaygısı ilişkisine bakılarak evlilikten kaçınmalarına sebep olan unsurlar üzerinden psikoeğitim düzenlenebilir.

3. Aile kurumunun ayakta tutulabilmesi bağlamında aile iklimi ve evlilik kaygısı üzerinden yola çıkarak sağlıklı ailelerin çocuklarının başarılı evlilik yapabilecekleri varsayımı ile ilgili kurumlar tarafından her aileye danışmanlık hizmeti sağlanması önerilmektedir.
4. Kök ailesinde boşanma olan katılımcıların aile içi ilişkisellik puanlarının anlamlı biçimde düşük olduğu görülmektedir. Tartışma bölümünde de ifade edildiği gibi aile bütünlüğü bulunmayanların aile aidiyet ve benlik saygısı düşük olarak bulunmuştur. Buradan hareketle aile birliğinin bütünlüğünü zedeleyen unsurlara yönelik çalışmalar yapılarak koruyucu önleyici çalışmalar yapılması önerilmektedir.
5. Evlilik düşüncesi aile içi ilişkisellik boyutu, bilişsel uyum ve evlilik kaygısı arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Yapılan analize göre evlilik düşüncesi olan katılımcıların evlilik kaygı düzeyi kararsız olan katılımcılardan düşük seviyededir. Buradan hareketle evlilik düşüncesinin bireylerin kök ailelerinin iklimi, iletişim kalitesi ve uyumu ile ilişkilendirilebilir. Sonuç olarak aile birliğinin korunması ve geliştirilmesi eko-sistem bağlamında topluma yansımalarının olacağı düşüncesiyle önem arz eden bir husustur.

KAYNAKÇA

- Acar, Y. B., & Acar, H. (2002). Sistem Kuramı- Ekolojik Sistem Kuramı ve Sosyal Hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, (13) 29-35.
- Akbaş, M., Gökyıldız Sürücü, Ş., Onat Köroğlu, C., & Öztürk, M. (2019, Mart 31). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumlarını Etkileyen Faktörler. *Cukurova Medical Journal*, s. 93-100.
- Akın, M. (2022). Evlenmemiş Bireylerde Evlilik Kaygı Düzeyinin Belirlenmesi, Ruhsal Hastalık Riski ve Yaşam Kalitesi ile İlişkisinin Araştırılması (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tıpta Uzmanlık Tezi, Adana.
- Akpınar, Ş. (2021). Genç Yetişkinlerde Aile İklimi ile Duygu Durumları Arasında Sahte Benlik Algısının Aracı Rolü (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Alkan, E. Ö. (2018). Aile Parçalanmasının Çocuğun Okul Başarısına Etkisi: Trabzon Örneği. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 4(5) s. 167- 225.
- Arslan, A., & Ulaş, A. H. (2022). Değer Odaklı Aile Eğitim Programının Anne Babalık Becerilerine, Aile İklimine ve Değer Odaklı Yaşama Etkisi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 6 (1) s. 88-109.
- Arslan, A. (2021). *Okul Öncesi ve İlkokullarda Uygulanan Değer Odaklı Aile Eğitim Programının Anne Babalık Becerilerine, Aile İklimine ve Değer Odaklı Yaşama Etkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Aslantürk, H., Kesen, N. F., & Daşbaşı, S. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Aile Aidietinin Aileye İlişkin Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31 (4), s. 1579-1598.
- Ayberk, Y., & Taylan, H. H. (2021). Değişen Aile Yapısında Aile İçi Sorunların ve Aile Aidietinin İncelenmesi. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 14 (88), s. 225-242.

- Balkaya, M. (2021). *Algılanan Aile İkliminin ve Benlik Oluşumunun Bireylerin Romantik İlişkilerinde Bağlanma Stillerine Etkisinin Araştırılması* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal Yapıda Aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (8), s. 101-129.
- Bilgin, H. (2022). Sistem Teorisi ve Yeni Sistemin Politika Kurulları. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4 (2), s. 53-70.
- Bulgur, S. (2023). *Bireyin İçine Doğduğu Aile İklimi ile Benlik Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Demiroğlu Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul.
- Bülbül, Ş., & Giray, S. (2011). Sosyodemografik Özellikler ile Mutluluk Algısı Arasındaki İlişki Yapısının Analizi. *Ege Akademik Bakış*, 11 (özel sayı), s. 113-123.
- Canatan, K., & Yıldırım, E. (2009). *Aile Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap Yayınevi.
- Conger, R. D., Cui, M., Bryant, C. M., & Elder, G. H. (2000). Competence in early adult romantic relationships: A developmental perspective on family influences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79 (2) s. 224-237.
- Çelebi, B., & Nedim Bal, P. (2015). Evli Bireylerin Doğum Sıralarının Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (4), s. 308-319.
- Çelik, E., & Erkilet, G. (2019). Evlilik Kaygısı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ege Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2 (1), s. 47-57.
- Çeliksoy, Ü. T. (2021). *Farklı Yaş Gruplarında Gerçekleştirilen Evliliklerin Evlilik Uyumu, Aile Değerlendirmesi ve Öznel İyi Oluş Bakımından İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Çetin, P. İ. (2022). *Evlat Edinen Ailelerin Evlat Edinme Süreçlerinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

- Çevik, Y. (2020). *Türkiye'de Aileye Yönelik Sosyal Hizmet ve Aile Danışmanlığı Uygulamaları* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çirkin, Z., & Göksel, T. (2016). Mutluluk ve Gelir. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71 (2), s. 375-400.
- Çıtak, Ş., & Başar, A. (2023). Evlilik Kaygısında Bağlanma Stillerinin Yordayıcılığı. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13 (Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu Özel Sayısı), s. 185- 204.
- Daldaban, E. (2021). *Üniversite Öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimi Tutumları ile Aile İklimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Danış, Z. (2006). Davranış Bilimlerinde Ekolojik Sistem Yaklaşımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9 (9), s. 45-54.
- Demir, M. T. (2018). *İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Başarısına Aile İçi İletişimin Etkileri* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul.
- Demirci, İ., & Ekşi, H. (2018). Keep Calm and Be Happy: A Mixed Method Study from Character Strengths to Well-being. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 18 (2), 279-330.
- Doğan, R. Y., & Aytekin, Ç. (2021). Ekolojik Sistem Kuramı Çerçevesinden Ebeveyn Yabancılaşmasına Genel Bir Bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13 (3), s. 551- 572.
- Doğan, T., Sapmaz, F., & Akıncı Çötök, N. (2012). Öz- Eleştiri ve Mutluluk. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21 (1), s. 391-400.
- Ekşi, B. (2005). Evliliğe Hazırlık Aşamasındaki Karı-Koca Adaylarının Evlilik ve Anne-Baba Olma Üzerine Düşünceleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 8 (8), s. 1-10.
- Ekşi, H. (2020). *Aile Terapisi: Manevi Yönelimli Bir Perspektif. Bowen Aile Terapisi'nin Dini ve Manevi Boyutu*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Erciyes , A. (2023). *Covid- 19 Pandemisinde Aile İçi İlişkilerin Değişen Koşulları: Kayseri Örneğinde Kent ve Kır Karşılaştırması* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erdoğan, Ö. (2021). Evli Çiftlerin Çatışma Çözüm Stili Tercihlerinde Köken Ailelerinin Rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 (3), s. 1099- 1122.
- Fakirullahoğlu, P. (2016). *Öznel Aile Mutluluğu Ölçeği Geliştirilmesi ve Güvenirlilik Geçerlik Çalışması* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Erzurum.
- Fidanoğlu, O. (2006). Evlilik Uyumu, Mizah Tarzı ve Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gedik, M. (2021). *Ahsen Sosyal Hizmet Modeli - İslâmi Sosyal Hizmet Yaklaşımı*. İstanbul: Efe Akademi.
- George, D. & Mallery, M. (2010) *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 Update, 10th Edition*, Pearson, Boston.
- Gönül, B., Işık- Baş, H., & Şahin- Acar, B. (2018). Aile İklimi Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması ve Psikometrik Açından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(50), s. 165-200.
- Görmüş, K. (2021). Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Benlik Saygısı, Aile Aidiyeti ve Yaşadıkları Güçlükler Arasındaki İlişki (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Güler, K. (2021). Evli Olmayan Bireylerin Evlilik Kaygısı ile Evliliğe Yükdedikleri Anlam ve Evlilik Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Hekimoğlu, E. C. (2020). Freud'dan Lacan'a Kaygı. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 7(3), s. 336-367.

- İlhan, T., & Cihan, H. (2017). *Aile Terapisi Yeterliklerinde Uzmanlaşma Kuramlara ve Klinik Vaka Belgelendirmelerine Uygun Bir Yaklaşım*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kabasakal, Z., & Aktaş, A. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Bireylerin Sosyal Destek ve Aile İklimi Algılarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), s. 145-157.
- Kaçar, M., & Parlar, H. (2019). Uzun Süreli Flörtün Bireylerin Evlilik Algısı Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (35), s. 715-730.
- Kaldırımcı, Y. (1984). Yönetim Açısından Davranışa Sistem Yaklaşımı ve Karmaşık İnsan Kavramının Yorumlanması. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (6), s. 65-79.
- Kangal, A. (2013). Mutluluk Üzerinde Kavramsal Bir Değerlendirme ve Türk Hanehalkı İçin Bazı Sonuçlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (44), s. 214-233.
- Kaplan, M. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Aile İklimi, Aile İlişkisi, Kuşaklar Arası İlişkiler ve Aile Uyumunun Değerlendirilmesi* (Tıpta Uzmanlık Tezi). Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi Adana.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karslı, E. (2019). Modernleşme Sürecinde Çözülen Aile Yapısı ve Kadının Yeniden İnşası. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), s. 1-14.
- Kaya, N. (2017). *Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Evli Kadınların Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Düzeylerinin Karşılaştırılması ve İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keldal, G. (2021). Evliliğe Bakış Açısı ve Evlilikten Beklentiler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30(1), s. 1-10.
- Kestir, K. (2021). *Evlilik Kaygısının Yordayıcısı Olarak Beden Algısı, Cinsel Benlik Şeması Ve Ana-Babaya Bağlanma Stilleri* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

- Kılınçer , H. (2021). *Maneviyat Yönelimli Aile Danışmanlığı: Yaşantısal Aile Danışmanlığı Çerçevesinde Bir Model Önerisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kiye, S. (2022). *Boşanmaya Uyum Programının Tek Ebeveynli Ailelerin Boşanmaya Uyumunu ve Aile Yaşam Doyumlarına Etkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Lebow, J. L. (2014). *Çift ve Aile Terapisi Alanla İlgili Bütüncül Bir Harita*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Murtezaoğlu, Ç. (2022). *Ergenlerde Mutluluk, Öz-Yeterlik, Sosyal Onay İhtiyacı ve Akran İlişkilerinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Nadir, U. (2013). Aile Danışmanlığı Eğitimlerinde Popüler Filmlerin Kullanımı Ve Yapısal Aile Terapisi Kuramı İle Dalgaların Prensi Filminin Analizi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(1), s. 129-144.
- Nichols, M. P. (2013). *Aile Terapisi Kavramlar ve Yöntemler*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Onay, S. (2023). *Yetişkin Bireylerdeki Evlilik Kaygısı ve İlişkide Karar Verme Becerilerinin Bağlanma Stilleri ile İlişkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Okan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Otrar, M., & Demirbilek, M. (2013). Ebeveynleri Birlikte Olan Ergenler ile Parçalanmış Aileye Sahip Ergenlerin Benlik Saygıları ve Atılgnlık Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 2 (2), s. 21-40.
- Öksüz, S., & Dalmaz, M. (2023). Vaka Örnekleriyle Sosyal Hizmet Uygulama Modelleri, Virginia Satir Aile Terapisi, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Önder, Ş. (2021). *Farklı Merhamet Düzeyine Sahip Lise Öğrencilerinde Mutluluk ve Empatinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Öngider, N. (2013). Boşanmanın Çocuk Üzerindeki Etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5 (2), s. 140-161.

- Öz, F. (2022). *Evlilik Kaygısının Evliliğe Yüklenen Anlam, Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumu ve Psikolojik Esneklik ile İlişkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İbn Haldun Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Özburun, N. (2018). Derleme: Genel Sistem Teorisinden Etkilenen Aile Terapisi Modellerinin Karşılaştırılması. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 1(2), s. 172-188.
- Özdemir, Y., & Koruklu, N. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Değerler ve Mutluluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), s. 190-210.
- Özey, B. (2022). *Ergenlerin Duygusal Okuryazarlık Düzeylerinin Yordanmasında Aile İçi İletişim ve Akran İlişkilerinin Rolü* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Paslı, F. (2017). Cinsel İstismara Uğrayan Çocukların Ekolojik Sistem Yaklaşımı Açısından İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), s. 39-53.
- Payat, Ş. (2021). *Genç Yetişkinlik Çağındaki Bireylerin Evlilik Kaygısı ile Mutluluk Korkusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Sapmaz, F., & Doğan, T. (2012). Mutluluk ve Yaşam Doyumunun Yordayıcısı Olarak İyimserlik. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (3), s. 63-69.
- Saraçlı, S. (2021). *Türkiye'de Yaşayan Evli Kadınların Benlik Saygısı Düzeyleri ile Evlilik Tipleri ve Aile İklimleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Sezer, S. (2019). *Evli Olmayan Bireylerde Evlilik Kaygısı ile Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar ve Umutsuzluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sönmez, N. (2022). *Evlenmemiş Genç Bireylerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumları, Evlilik Tutumları ve Evlilik Kaygıları Arasındaki İlişkinin*

- İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şakırak, H. (2022). *Yaş ile Mutluluk Arasındaki U Şeklindeki İlişkinin, Türkiye Örneği: 2013-2020* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Şaşmaz, Ş. C. (2016). *Çocuğu Olan Evli ve Evli Olmayan Bireylerin Psikolojik Sağlık ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taş, B., & Bulut, S. (2019). Yetişkin Bireylerde Aile İklimi ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *V. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi* (s. 1984-1998). İstanbul: TEBAD.
- Taşköprü, M. (2013). *Evlilik Doyumu ile Problem Çözme Becerileri, Stresle Başa Çıkma ve Evlilik Süresi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taylan, H. H. (2009). Türkiye'de Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (22), s. 117-138.
- Tekgöz- Obuz, A. (2019). *Ekolojik Sistem Yaklaşımı Kapsamında Suça Sürüklenen ve Hakkında Danışmanlık Tedbir Kararı Verilen Çocuklara Yönelik Nitel Bir Çalışma* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Tektaş, N. (2014). Üniversite Mezunlarının Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31.1), s. 243-253.
- Toprak, H. (2014). *Ergenlerde Mutluluk ve Yaşam Doyumunun Yordayıcısı Olarak Psikolojik Sağlık ve Psikolojik İhtiyaç Doyumu* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Turan, A. (2013). *Evli Bireylerin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri, İlişkilerindeki Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Turgut, T. (2019). *Üniversite Öğrencilerinde Aile İklimi ve İyi Oluş Arasındaki İlişki* *Benlik Kurgularının Aracı Rolünün İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Türk Medeni Kanunu (4721). Resmî Gazete, 24607, Kasım 2001.
- Türkarıslan, N., & Suleymanov, A. (2010). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evlilik Konusundaki Görüş ve Düşünceleri- Azerbaycan ve Türkiye Karşılaştırması. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (2709). Resmî Gazete, 17863, Ekim 1982.
- Ülker, M. (2016). *Kadınlarda Çocukluk Dönemi Mutluluk Anıları ile Ebeveynlik Rollerine İlişkin Kendilik Algısı Arasındaki İlişki* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ünal, H. (2024). *Evli Bireylerde Evlilik Yaşam Doyumu: Evlilik Mitleri, Psikolojik Esneklik ve Sosyal Medya Bağımlılığı Değişkenlerine Göre Bir İnceleme* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal, S., & Avcı, D. (2019, Ekim 15). Kolektiviteden Bireyciliğe Geçiş: Aile ve Evlilik Kurumuna Dair Değişen Göstergeler ve Kaygılar. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14 (5), s. 2641-2668.
- Üngüder, A. (2017). *Bireylerin Romantik İlişkilerindeki Mutluluk Düzeyleri ile İlişkilerine Yönelik İnançları ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Üstündağ, A. (2014). Yapısal Aile Danışmanlığı ve Bir Olgu Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (33), s. 113-126.
- Yaka, T. N., & Erdoğan, M. Y. (2022). Aile İkliminin Bireylerin Mutluluğu İle İlişkisi. *Selçuk 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*, (s. 26-38). Konya.
- Yavuz, M. (2022). *Ergenlerin Aile Aidiyeti ve Prososyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Yeter, S. İ. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Mutluluk Düzeylerinin Aile Aidiyeti ve Manevi Yönelimlerine Göre Yordanması* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yiğit, M. Ç. (2022). *Yetişkinlerin İlişki Rol Beklentilerinin Yordanmasında Aile İklimi ve Romantik İlişkideki Bağlanma Stilinin Rolü* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yılmaz , S. (2023). *Sağlık Çalışanlarında Yaşanan İş-Aile ve Aile-İş Çatışmasının Aile Tatmini ile İş Performanslarına Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.
- Yılmaz, B. (2020). *E-spor Oyuncularının Algıladıkları Sosyal Destek, Aile İklimi ve Yetişkin Bağlanma Stillerinin Oyun Bağımlılığı Üzerine Etkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, B. N. (2023). *Bilişsel Çarpıtmalar ile Kadınların Benlik Saygısı ve Evlilik kaygısı Arasındaki İlişki* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İbn Haldun Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Yinanç, A., Çevik, N. K., & Kantar, G. (2020). Türkiye’de Sosyal Göstergelerin Mutluluk ile İlişkisi. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 5(2), 50-60.
- Yüce, T., & Yaman, Ö. M. (2022). Aile Mahkemelerinde Görev Yapan Sosyal Çalışmacıların Evlilik ve Aile Kurumuna Bakışları Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 34(1), s. 45-69.

EKLER

EK-1

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi Tuğba Nur YAKA KOCABACAK tarafından yürütülen “Aile İklimi ile Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi Üzerindeki Rolü” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı aile iklimi ile mutluluğun bireylerin evlilik kaygı düzeyi üzerindeki rolünü çalışmaktır. Araştırmada sizden tahminen *10 dakika* ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır.** Araştırmada Kişisel veri toplanacağından **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu** ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınacaktır. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya@gmail.com e-posta adresi ve xxxxxxx telefon numarasından ulaşabilirsiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güvence verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının:

Adı-

Soyadı:.....

İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin;

Veli veya Vasisinin

Adı-

Soyadı:.....

İmzası:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Tuğba Nur YAKA KOCABACAK

İmzası:

EK-2

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : E-20292139-050.01.04-2300002118

22.08.2023

Konu : Tuğba Nur Yaka Etik Kurul Kararı

Sayın Tuğba Nur Yaka
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Aile Danışmanlığı Ve Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

"Aile İklimi ile Mutluluğun Bireylerin Evlilik Kaygı Düzeyi Üzerindeki Rolü" başlıklı araştırmanızla ilgili başvurunuz, kurulumuzun 07.07.2023 tarihli ve 2023/06 sayılı toplantısında değerlendirilerek araştırmanızın etik açıdan uygun bulunduğuna katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

EK-3

SOSYO- DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1) Cinsiyetiniz

Kadın () Erkek ()

2) Yaşınız

18-20 () 21-24 () 25- 30 () 31- 35 ()

3) İlişki durumu

İlişkim yok () Romantik ilişkim var ()

4) Evlenmeyi düşünüyor musunuz?

Evet () Hayır () Kararsızım ()

5) Aile türü

Çekirdek aile () Geniş aile

6) Kök ailede boşanma durumu var mı? (Anne- baba).

Evet () Hayır ()

7) Mutlu ve huzurlu bir aileye sahibim.

Evet () Hayır ()

8) Sosyal çevremden gördüğüm/ duyduğum boşanma veya anlaşmazlık haberleri beni evlilikten uzaklaştırıyor.

Evet () Hayır ()

EK-4

	Aşağıda ailelerin yaşadığı birtakım deneyimler anlatılmaktadır. Sizden kendi ailenizi düşünerek bu ifadelerin sizin için ne derece geçerli olduğunu cevaplandırmanız istenmektedir. Lütfen size en çok uyan beş seçenekten birini işaretleyiniz. Not: Lütfen bu anketi yanıtlarken aynı aile kavramını göz önünde bulundurunuz. Örneğin geniş ailenizi düşünerek yanıtlıyorsanız lütfen tüm soruları geniş ailenize göre; çekirdek ailenizi düşünerek yanıtlıyorsanız tüm soruları çekirdek ailenize göre yanıtlayınız.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Birçoğumuzun en güçlü duygusal bağları ailenin dışındaki kişilerlelerdir.					
2	Aramızdaki duygusal bağlar çok kuvvetlidir.					
3	Genelde birlikte olmaktan mutluyuzdur.					
4	Bir süre ayrı kaldığımızda birbirimizi özleriz.					
5	Aile üyeleri varlıklarıyla birbirlerine güven verirler.					
6	Duygusal olarak yakın değilizdir.					
7	Birbirimizi çok severiz.					
8	Aile üyeleri birbirlerine karşı samimidirler/sıcaktırlar.					
9	Yaşça daha büyük olanlar, yaşı küçük olanların ne yapıp ne ettiğiyle yakından ilgilenir.					
1	Yaşça büyük olanlar, yaşı küçük olanların mutluluk ve sağlığıyla yakından ilgilenir.					
1	Yaşça büyük olanlar daha genç olanların hedeflerini fazlasıyla desteklerler.					
1	Yaşça büyük olanlar daha genç olanların ihtiyaçlarına karşı çok duyarlıdır.					
1	Daha yaşlı aile üyeleri, ailenin genç üyelerinin kafasını meşgul eden düşünce ve endişelerle yakından ilgilenirler.					
1	Yaşça büyük olanların yaşı daha küçük olanlara karşı koruyucu bir tutumu vardır.					
1	Kişiler birbirlerinin düşüncelerini önemsemezler.					
1	Birbirimizi dinlemek için birbirimize vakit ayırırız.					
1	Zor durumlarla etkili bir biçimde başa çıkarız.					

1	İhtiyacımız olduğunda birbirimize her zaman yardım edebiliriz.					
1	Zorluklarla karşılaştığımızda birlikte ve etkin bir biçimde uğraşırız.					
2	Ciddi sorunları çözmek için gereken güce sahip olduğumuzu biliriz.					
2	Beklenmeyen durumlarla mücadele etmekte kötüyüzdür.					
2	Yaşı daha küçük olanlar, yaşı daha büyük olanların isteklerine uyum göstermeye çalışır.					
2	Yaşça büyük olanların isteklerine uyulur.					
2	Yaşı büyük olanların otoritesi sorgulanmaz.					
2	Kuralları ailenin yaşı büyük olanları koyar.					
2	Kararları, yaşça büyüklüğe bakmaksızın, her bireyin eşit söz sahibi olacağı biçimde alırız.					
2	Yaşça büyük olanların sözü emir sayılır.					
2	Yaşça bakmaksızın bütün aile üyeleri eşit yetkiye sahiptir.					
2	Çoğu konu üzerinde benzer görüşlerimiz/bakış açılarımız vardır.					
3	Çoğu zaman sosyal konularla ilgili çok farklı görüşlere sahibizdir.					
3	Tutumlarımız ve inançlarımız çok benzerdir.					
3	Konular üzerinde tamamen farklı bakış açılarına sahibiz.					
3	Hayata dair değerlerimiz çok benzerdir.					
3	Benzer biçimde düşünürüz.					

EK-5

Aşağıdaki ifadelerin her birinin size ne derece uyduğunu, yanındaki kutucuklarda yer alan “1= Bana Hiç Uygun Değil” ile “5= Bana Tamamen Uygun” arasındaki rakamlardan yalnızca birinin üstüne (X) işareti koyarak gösteriniz.

(1) Bana Hiç Uygun Değil (2) Bana Uygun Değil (3) Bana Biraz Uygun (4) Bana Oldukça Uygun (5) Bana Tamamen Uygun

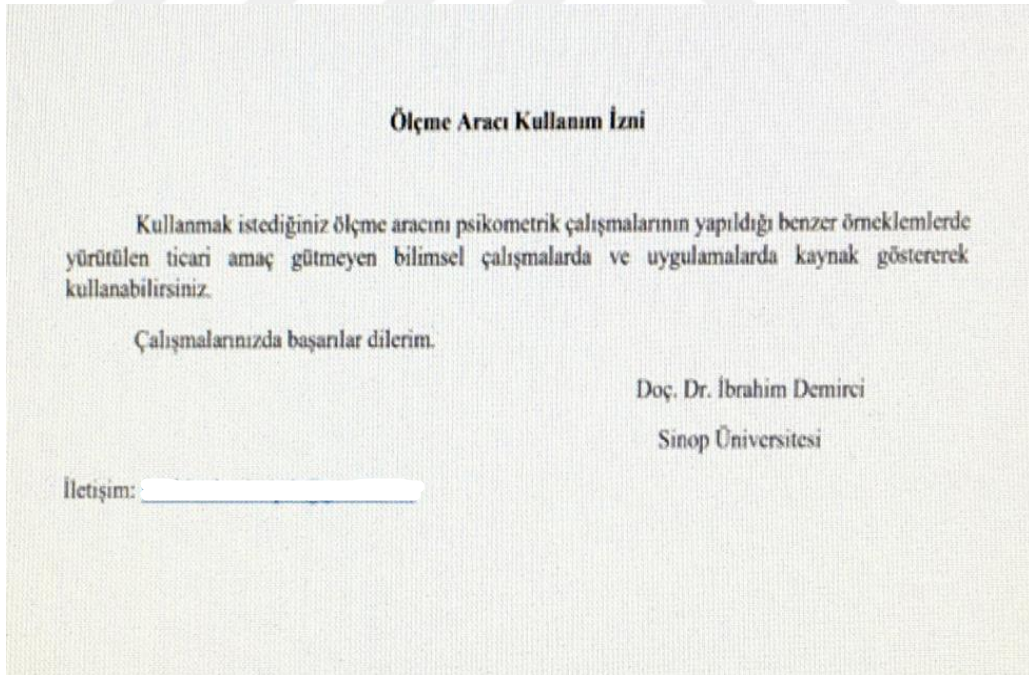
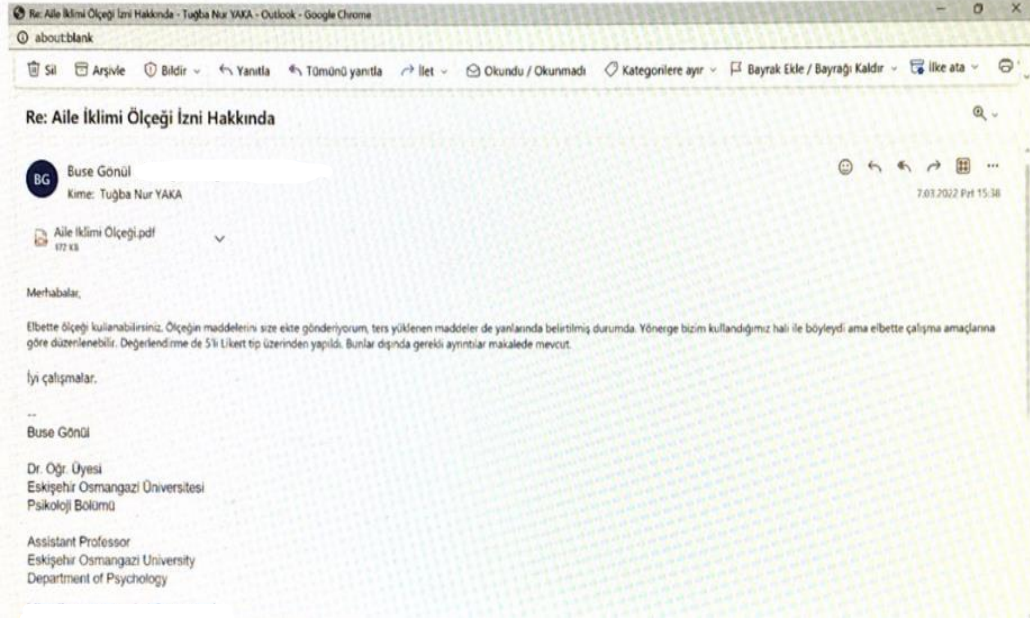
1	Günlük yaşamımda genellikle neşeliyimdir.	1	2	3	4	5
2	Hayatta mutlu hissettiğim anlar çoğunluktadır.	1	2	3	4	5
3	Yaşamımda keyif aldığım birçok şey vardır.	1	2	3	4	5
4	Çoğu zaman canlı/enerjik hissederim.	1	2	3	4	5
5	Küçük şeyler bile beni mutlu etmeye yeter.	1	2	3	4	5
6	Hayatımdaki eksiklere rağmen neşeli olabilirim.	1	2	3	4	5

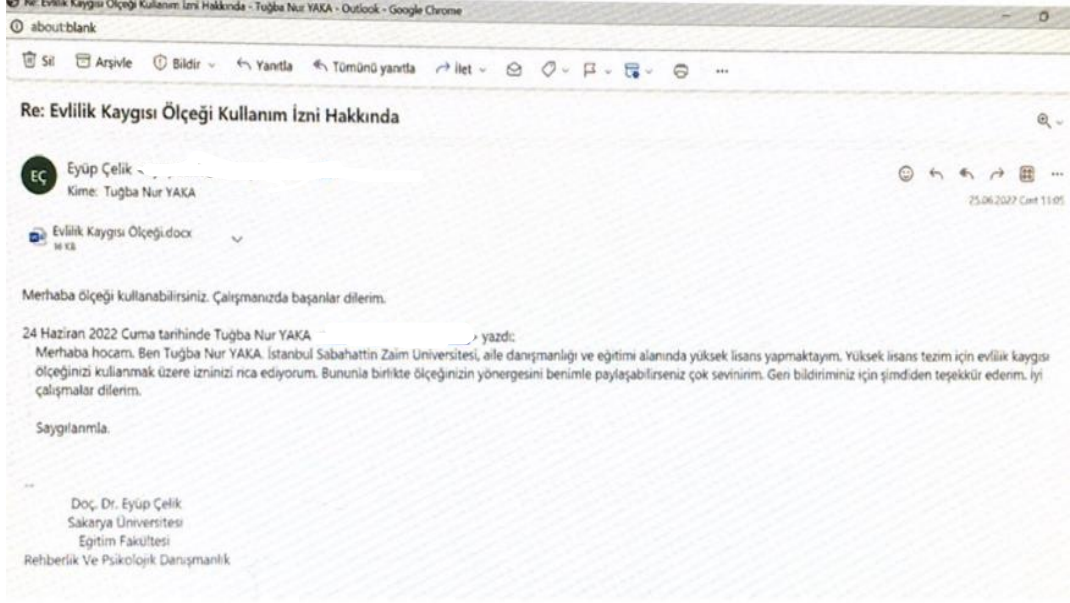
EK-6

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koyunuz. Seçenekler “0” dan (Kesinlikle katılmıyorum) 3’e (Tamamen katılıyorum) doğru sıralanmaktadır.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1- Evlilik konuşulurken huzursuz olurum	0	1	2	3
2- Evliyken kendimi güvende hissetmeyeceğimi hissediyorum	0	1	2	3
3- Evlilikle ilgili konular keyfimi kaçırır	0	1	2	3
4- Evlilikten dolayı başıma geleceklerden endişe ederim	0	1	2	3
5- Evlenirsem keyfim kaçır	0	1	2	3
6- Evlilik bana mutsuzluk getirir	0	1	2	3
1- Evlilikle ilgili olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder	0	1	2	3
2- Evlilik ilişkiyi sürdüremeyeceğimden endişelenirim	0	1	2	3
3- Evlilikle ilgili konuşmaktan kaçınırım	0	1	2	3
4- Evliliğin hayatımı sınırlandıracağını düşündüğüm için evlilikten kaçınırım	0	1	2	3
5- Mecbur kalmadıkça evlenmem	0	1	2	3
6- Bulduğum ortamda evlilikle ilgili bir konu açıldığında oradan uzaklaşıyorum	0	1	2	3
7- Hiçbir zaman evliliğe tam olarak hazır olduğumu hissedemem	0	1	2	3

EK-7

ÖLÇEK İZİNLERİ

ÖZGEÇMİŞ

A. KİŞİSEL BİLGİLER

Adı- Soyadı: Tuğba Nur YAKA KOCABACAK

B. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İZÜ, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi, 2023

Yandal: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Psikoloji, 2021

Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Hizmet, 2021

D. BİLDİRİLER ve YAYINLAR

2022- Aile İkliminin Bireylerin Mutluluğu ile İlişkisi- Selçuk Zirvesi 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi